

יד מהרש"א

מסכת כתובות

פרק המדיר

דף ע. - דף עז.

ה' תמוז תשס"ט

© Yechezkel Folger 2011

מפתח

דף ע.	3
תד"ה יוציא ויתן כתובה	5
בא"ד איני זן ואיני מפרנס ובא"ד וההיא	7
תד"ה הכא נמי ובא"ד וליכא נמי למימר	8
דף ע:	12
תד"ה באומר כל הזן אינו מפסיד וא"ד ובסוף המסקנא	12
דף עא.	14
תד"ה אי נמי בהא קאמר שמואל	14
דף עב.	16
דף עא. עד דף עב.	16
סוגיא דנותן אצבע בין שינל' ונדרי קישוט	16
תד"ה ואם אמר	25
דף עב:	29
תד"ה יולידיו	29
דף עב: -דף עג.	31
דף עב: עד דף עג.	31
סוגיא דקידשה על תנאי שאין בה נדרים	31
דף עג. עד דף עד:	37
דף עג. עד דף עד:	37
סוגיא דאביי ור' אלעזר בקידשה על תנאי	37
דף עד:	50
תד"ה ממאנת וכל א"ד שבו	50
תד"ה חכם עוקר נדר מעיקרו ובא"ד ודוקא	52
תוספות ד"ה משם שם רע	53
דף עה:	54
תד"ה אבל במומין שבגלוי ובא"ד אבל במומין	54
תוספות ד"ה תברא	57
דף עד. עד דף עו:	58
דף עד. עד דף עו:	58
סוגיא דנמצאו בה מומין	58
תד"ה ספק טמא	64
דף עו. עד דף עו:	66
דף עו. עד דף עו:	66
סוגיא דהמחליף פרה בחמור	66
דף עז.	76
תד"ה ליתני נשא אשה ובא"ד יוציא	76

דף ע.

תד"ה המדיר את אשתו

תוס' בד"ה המדיר את כו' מגופא דמתני' ה"מ למפרך דלא מצי אסר עליה תשמיש כו' עכ"ל ק"ק לפי מ"ש לקמן התוספות דשיעבוד דמזונות של אשה אינו אלא מדרבנן לא ה"מ לאתויי מתשמיש דהוי שיעבוד דאורייתא אבל ממה שאני עושה לפיך דלא הוה שיעבודה נמי רק מדרבנן מייתי שפיר ודו"ק:

(1) משנה סא:

(א) מי שאמר לאשתו יאסר הנאת תשמישי עליך לא אמר כלום

(i) דמשועבד לה ולא כל כמיני' בנדרו להפקיע שיעבודו

(ב) מי שאמר לאשתו יאסר הנאת תשמישך עלי

(i) אז

(1) אסורה היא לו בתשמיש מחמת נדרו

(2) ואף היא אסורה בתשמיש משום שאין מאכילין לאדם דבר האסור לו

(ii) ולב"ש ממתנין ב' שבתות ולבית הלל שבת אחת

(iii) ואם עמד בנדרו יוציא ויתן כתובתה

(2) משנה נדרים פה.

(א) אשה שאמרה קונם שאיני עושה לפיך

(i) כלומר מעשה ידי אסורין לך

(ii) אינו צריך להפר

(iii) משום דמשועבדת לו למעשה ידי'

(iv) ולא כל כמינה בנדרה להפקיע שיעבוד שלה

(3) משנה דידן

(א) המדיר את אשתו מליהנות לו כלומר מליהנות ממנו

(ב) עד ל' יום יעמיד פרנס יתר מכן יוציא ויתן כתובה

(4) רש"י במשנה

(א) אע"ג דבלשון "מליהנות לו" לכאורה נכלל נמי איסור תשמיש

(ב) ברם

(i) קבענו דאין הנאת תשמישו נאסרת לה בלשון זה

(ii) ולכן מוכרח דבמשנה לא הדירה אלא מהנאת מזונות שלו

(5) תוספות

(א) ובזה מובן דלא סגי לה להמתין שבת אחת או שתי שבתות כדין איסור תשמיש

(6) גמרא

(א) קשיא למשנה דידן

(i) קבענו במשנה דקונם שאיני עושה לפיך אשר אשה בנדרה לאו כל כמינה להפקיע שיעבודה לבעלה למעשה ידי'

(ii) ולכן מסתבר דאף הוא בנדרו לאו כל כמיני' להפקיע שיעבוד מזונות שלו

(iii) ותיקשי האיך אמרו במשנה דידן אשר חל נדרו לאוסרה במזונות

(7) המשך תוספות

(א) קשיא

(i) אמאי איצטריך לגמרא למיסמך לקושייתה על משנה דנדרים לגבי מעשה ידי'

(ii) הרי

(1) מציא למיסמך על משנה דידן גופה

(2) דקבענו למשנה דידן אשר לאו כל כמיני' בנדרו להפקיע שיעבודו לתשמיש

(8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הוי להו לתוספות לתרץ קושייתן ככה:

(1) תוספות ס"ל להלן דשיעבוד מזונות אינו אלא דרבנן

(2) ואף שיעבוד מעשה ידי' נמי אינו אלא דרבנן

(3) משא"כ שיעבוד תשמיש דאורייתא הוא

(ii) ולכן אלו הוי מקשין ממשנה גופה הוי מצינו למיטעי ולתרץ

(א) דאף על גב דבנדרו לא מצי להפקיע שיעבוד תשמיש דאורייתא

(ב) מכל מקום מצי להפקיע שיעבוד מזונות דאינו אלא דרבנן

(2) ולכן

(א) עדיף להו למיסמך לקושייתן על הך דקונם למעשה ידי'

(ב) למילף דלאו כל כמינה בנדרה להפקיע שיעבוד דרבנן

תד"ה יוציא ויתן כתובה

בד"ה יוציא ויתן כו' אמאי לא חשיב לה לההיא דבאה מחמת טענה בהדי הנך שכופין כו' עכ"ל מהך דשהתה עמו עשר שנים ולא ילדה דכופין להוציא פריך לקמן בס"פ אמאי לא חשיב ליה ומשני ליה דהנך אף על גב דאמרה הוינא בהדיה לא שבקינן לה ולכך לא חשיב לה אבל הך דבאה מחמת טענה לא מיתרצא בהכי דהא כי אמרה הוינא בהדיה שבקינן לה כיון דאין האשה מצווה על פריה ורביה אך קשה דבהאי תירוצא שכתבו הכא ובפ' הבע"י דלא חשיב בבאה מחמת טענה משום דלא שייך ביה לומר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל הא מיתרצא נמי הך דשהתה י' שנים ולא ילדה ומאי פריך מיניה התם ויש ליישב וק"ל:

(1) משנה להלן דף עז.

(א) אלו שכופין אותן להוציא מי שבעלה מוכה שחין ובעל פוליפוס וכו'

(2) גמרא שם

(א) מימרא דשמואל

(i) שהתה עמו י' שנים ולא ילדה כופין אותו להוציא

(ii) כדי שלא ייבטל מן פרי' ורבי'

(ב) קשיא לשמואל

(i) אמאי לא תני נמי במשנה "שהתה עמו י' שנים ולא ילדה" בהדי אותן שכופין אותו להוציא

(ג) תירוצ

(i) במשנה לא תני אלא הני חסרונות דאם רוצית לקבל שבקינן לה

(ii) ובהאי דשהתה עמו י' שנים ולא ילדה לא שבקינן לה דהרי בעלה מיפקד על פרי' ורבי'

(3) יבמות הבא על יבמתו דף סה:

(א) משנה

(i) קא מיפליגי תנאי באלו אשה מיפקדא על פרי' ורבי'

(ב) גמרא שם

(i) אלו מיפקדא פשיטא דאם בעלה עקר יוציא ויתן כתובה

(ii) ואף אלו לא מיפקדא יוציא ויתן כתובה אלו באה מחמת טענה דבעיא חוטרא לידה ומרה לקבורה

(4) תוספות דידן

(א) קשיא

(i) בבעלה עקר

(1) אלו מיפקדא

(א) ניחא דלא תני עקר בהדי אותן שכופין אותו להוציא

(ב) דהרי בפשיטות אם רוצית לקבל לא שבקינן לה

(2) ברם אלו לא מיפקדא אבל באה בטענה דבעיא חוטרא לידה ומרה לקבורה

(א) אמאי לא תני עקר בהדי הני דכופין אותן להוציא

(ב) דהרי בפשיטות שבקינן לה אלו רוצית לקבל

(ב) תירוץ

(i) כדי למיתני איזה חסרון במשנה בהדי הני שכופין אותו להוציא

(1) איצטריך נמי אשר

(א) אפילו היכא דהכירה בחסרון לפני שניסת

(ב) חייב להוציא מפני שאומרת סבורה הייתי בטעות שאני יכולה לקבל

(ii) ובבאה מחמת טענה

(1) אלו ידעה לפני שניסת דעקר היא

(א) ודאי הכירה אז שלא יהא לה חוטרא לידה ומרה לקבורה

(ב) ולא ח"כ לא מציא למימר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל

(iii) והיינו טעמא דלא תני עקר בהדי אותן שכופין אותו להוציא

(5) מהרש"א

(א) בהך דשהתה עמו י' שנים בדף עז. נמי ליכא למימר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל

(ב) דהרי החסרון בדידה תלוי דעקרה היא

(ג) והוי מצי לתרוצי דהיינו טעמא דלא תני לה בהדי אותן שכופין להוציא

בא"ד איני זן ואיני מפרנס ובא"ד והיא

בא"ד איני זן ואיני מפרנס לר"ח גרסינן בהדיא כופין כו' שמונע ממנה כל עניני אישות כו' עכ"ל גבי הך דחוזרין אצל גדול דכופין הוצרכו לטעמא דכופין טפי מהנהו דהכא וגבי הא דאיני זן כו' לא הוצרכו לתת טעם אמאי כופין ואפשר לומר דהאומר איני זן כו' ה"ל כמורד על אשתו משא"כ כל הנהו המדיר דהכא דלא הוה כמורד וק"ל:

בא"ד והיא דס"פ הבע"י התם משמע דלכפותו אמר כו' עכ"ל עיין על ביאור דבריהם בפ' הבע"י וק"ל:

(1) הקדמה

(א) משנה דף סא:

(i) המדיר אשתו מתשמיש יוציא

(ב) משנה דידן

(i) המדיר את אשתו מליהנות לו יוציא

(ג) גמרא דף עז.

(i) האומר איני זן ואיני מפרנס יוציא

(ד) יבמות דף לט.

(i) חוזרין אצל גדול לייבם או לחלוץ

(2) תוספות

(א) ר"ח אליבא דירושלמי

(i) לגבי הדירה מתשמיש ומליהנות לו אין משמעו של "יוציא" אשר כופין אותו להוציא

(ii) מה שאין כן כשאומר איני זן ואינו מפרנס דכופין אותו להוציא

(iii) ומה שאין כן נמי לגבי חוזרין אצל גדול לייבם או לחלוץ דהתם נמי כופין אותו

(iv) והיינו טעמא דשאני חוזרין אצל גדול לפי שמונע ממנה כל עניני אישות בין תשמיש בין מזונות

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא הוצרכו לפרש נמי טעמא להא דשאני איני זן ואיני מפרנס דכופין אותו להוציא

(ב) תירוץ

(i) האומר איני זן ואיני מפרנס פשיטא דכופין אותו משום דמורד באשתו יותר ממי שמדיר באשתו

תד"ה הכא נמי ובא"ד וליכא נמי למימר

בד"ה ה"נ כיון דתלינהו למזונות בתשמיש המטה דאמר כו' עכ"ל דבכה"ג מוקמי מתני' דהמדיר את אשתו שלא תאכל מכל הפירות דהיינו בתולה בתשמיש כמ"ש התוס' לקמן בד"ה בשלמא לרב כו' ע"ש וק"ל:

בא"ד וליכא נמי למימר כו' דאז אסורה ליהנות דהא לרב יהודה כו' עכ"ל ר"ל דכיון דאסורה ליהנות ליכא למימר לאחר שלשים תהנה ותיאסר ואהא תירצו דה"נ אסור לשמש שמא תהנה וא"כ אפילו שלשים לא ימתין אלא מיום הנדר תיאסר לב"ה שבת א' כו' ויש לדקדק אמה שכתבו דאז אסורה ליהנות מהיכא פסיקא להו דאסורה אז ליהנות הא אדרבה שמעינן מהתם דמותרת ליהנות דבנדרא מזדהרי אינשי דאמרינן התם ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום שיסן היום דבאיסורא מזדהרי אינשי ויש ליישב דהתם שהתנאי קודם לנדר איכא למשרי התנאי מה"ט דבנדר שאחריו מזדהר אבל הכא למאי דבעו למימר השתא דשרי השמוש בתוך שלשים קודם שתהנה אסורה ליהנות אחר שלשים משום השימוש שקודם לו ואין להקשות נמי ומאי קושיא בהא דאז אסורה ליהנות דא"כ שפיר פריך וכיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה כו' להפקיע שיעבודה לאסור לה הנאה מיניה די"ל כיון דבעיקר הנדר שהוא איסור תשמיש לית לה שעבוד עליו באומר יאסור תשמישך עלי חל הנדר שפיר וממילא תיאסר בהנאה וליכא למיפריך ביה הא מפקא לה לשיעבודה ודו"ק:

(1) הקדמה א' – משנה דף סא:

(א) מי שאמר לאשתו יאסר הנאת תשמישי עליך

(i) לא מיתסרא בתשמיש דמשועבד לה לתשמיש ולא כל כמינ' בנדרו להפקיע שיעבודו

(ב) אבל מי שאמר לאשתו יאסר הנאת תשמישך עלי

(i) מיתסרא היא עליו בתשמיש מחמת נדרו

(ii) ואף היא אסורה בתשמיש משום שאין מאכילין לאדם דבר האסור לו

(ג) ולב"ש ממתניין ב' שבתות ולבית הלל שבת אחת

(ד) ואם עמד בנדרו יוציא ויתן כתובתה

(2) הקדמה ב' – משנה דידן

(א) המדיר אשתו מליהנות ממזונות שלו עד ל' יום מעמיד פרנס ולאח"כ יוציא ויתן כתובה

(ב) המדיר את אשתו שלא תתקשט יוציא מיד ויתן כתובה

(3) הקדמה ג'

(א) שמואל מפרש לקמן

(i) דהאי נדר קישוט דמתניתין מדובר באופן שנדרה איהי "יאסר הנאת תשמישך עלי אם אתקשט"

(ii) ומחמת דלא הפר בעל לנדרה חייב להוציאה

(ב) קשיא

(i) לא עשאו לקישוט אלא תנאי אשר אם תתקשט יחול נדר תשמיש

- (ii) ולא הדירה עצמה מקישוט
- (iii) ותיקשי דבמשנה משמע דמוציאה מחמת איסור קישוט אם לא הפר נדרה

(ג) תירוץ

- (i) אע"ג דלא הדירה עצמה מקישוט
- (ii) למעשה מיתסרא ממילא בקישוט תחתיו
- (iii) דהרי אלו מתקשטת תיאסר עליו בתשמיש מחמת נדר שלה ויתחייב להוציאה

(4) גמרא דף עא:

(א) קשיא

- (i) "תתקשט ותיאסר"
- (ii) כלומר

- (1) אלו מתקשטת לא יצטרך בעלה להוציאה מחמת תשמיש אלא לאחר שבת אחת או ב' שבתות
- (2) נמצא דלא מיתסרא ממילא בקישוט אלא לאחר שבת אחת או ב' שבתות
- (3) ותיקשי דבמשנה משמע דמוציאה מיד מחמת איסור קישוט

(5) גמרא דידן

(א) קשיא למשנה דידן

- (i) כשמדיר את אשתו מליהנות ממנו למזונות
- (ii) היאך חל נדר שלו לאסרה במזונות
- (iii) הרי משועבד הוא לה למזונות

(6) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) נתרץ למשנה

- (1) דדיקא היכא דעיקר נדר שלו מפקיע מידי שיעבוד אז לא חל נדר שלו
- (2) משא"כ במשנה אשר דומיא לקישוט מיירי כשאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אם אזונך
- (3) ולכן

- (א) נתינת מזונות אינו אלא תנאי לעיקר נדר של איסור תשמיש
- (ב) ועיקר נדר של תשמיש אמר בלשון אשר קבענו בהקדמה א' דאינו מפקיע לשיעבוד תשמיש

(4) נמצא דבנידון דמשנה ליכא איסור נדר דמפקיע לשיעבוד מזונות

(ב) תירוץ

(i) בדומה למה שפירשנו בקושיית תתקשט ותיאסר

- (1) לאחר ל' יום אלו מקיים תנאו ונותן לה מזונות ועל ידי זה חל עליו איסור תשמיש
- (2) לא צריך להוציאה מיד דהרי ממתין עוד שבת אחת או ב' שבתות כבכל נדר תשמיש
- (3) ועד שיעבור אותו זמן מצי מיזן אותה בהיתר

(ii) ולכן

(1) משנתנו דמשמע דלאחר ל' יום בדיוק אסורה במזונות שלו

(2) לית לאוקמה באופן זה

(7) המשך תוספות

(א) קשיא

(i) נימא

(1) דאכן מדובר במשנה כשאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אם אזונך

(ii) ונימא גם כן

(1) דאסור לה לקיים לתנאו לאחר ל' יום באכילת מזונות

(2) משום דחיישינן דלא יזדהרו בעל ואשה באיסור תשמיש אשר יחול מנדר זו לאחר שיתקיים

התנאי

(iii) השתא

(1) איסור זו לקיים לתנאי לא חשיב כאיסור היוצא מעיקר נדר

(2) ולהכי לא איכפת לן דבאיסור זה מפקיע בעל לשיעבוד מזונות שלו

(ב) תירוץ

(i) אין לתרץ כן מתרי טעמי

(1) חדא

(א) משום דרב יהודה קבע במסכת נדרים

(i) דמי שאמר אם אישן היום (תנאי) קונם עיני בשינה למחר (איסור)

(ii) מותר לו לישן היום ולקיים תנאו שלא ישן למחר

(iii) משום

1. דמזדהרי אינשי שלא לעבור איסורי לאחר שכבר קיים לתנאי

2. ובודאי לא יישן באיסור למחר

(ב) והכא נמי

(i) מותר לקיים לתנאי על ידי שתאכל מזונות לאחר ל' יום

(ii) דבוודאי יזדהרו ולא ישמשו באיסור לאחר שיתקיים התנאי

(ג) שים לב

(i) דמטעם זה מוכן הא דבגמרא דהבאנו לעיל

(ii) לא אסרינן לה להתקשט אע"ג דע"י קישוט זה יתקיים תנאי ויחול איסור תשמיש

(2) ועוד

(א) אף אלו דינא הוא אשר אסור לקיים תנאי נדר

(ב) האי איסור בנידון דידן עלי' חל ולא עלה

(ג) דבנדרו

- (i) תלה התנאי בעצמו דאמר אם אזונך
- (ii) ולא תלה התנאי בה דהרי לא אמר אם תהנית

8) עוד המשך תוספות כמבואר במהרש"א

א) קשיא

- (i) נוקמה למשנה באופן דאמר יאסר הנאת תשמישך עלי מעכשיו אם תהנית
- (ii) דבאופן זה

(1) תלה קיום התנאי בה ולא בו

(2) ומסתבר דאסורה לקיים תנאו לאחר ל' יום אפילו לרב יהודה

(א) דדיקא לאחר שהתקיים התנאי מזדהרי אינשי באיסורי

(ב) משא"כ הכא

(i) דלא מצי לקיים לתנאו אלא לאחר ל' יום

(ii) ואיסור תשמיש יחול למפרע משעת נדרו אלו תהנה ותקיים תנאו לאחר ל' יום

ב) תירוץ

(i) באופן זה בקושטא ייאסרו בתשמיש מיום הנדר

(1) מכוח דין ב' דר' יהודה

(2) אשר אסור לישן היום באומרו קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר

(ii) ונמצא

(1) אשר האי שבת אחת והני ב' שבתות תעבורנה אף לפני ל' יום של העמדת פרנס

(2) ויתחייב להוציאה אף לפני הני ל' יום

(iii) ולכן

(1) מתניתין דכתיב דאינו מוציאה אלא לאחר ל' יום

(2) לא מצינו לאוקמה באופן זה

דף ע:

תד"ה באומר כל הזן אינו מפסיד וא"ד ובסוף המסקנא

דף ע עמוד ב] בד"ה באומר כל הזן אינו מפסיד ולא בעי לשנויי בחנוני הרגיל כו' עכ"ל
דטפי ה"ל לאוקמי מתני' נמי בחנוני הרגיל דאיירי ביה ברייתא ולא שכיח ביה נמי
דעבדי טפי משלשים כמ"ש התוספות אבל אין לפרש דבריהם דלוקמא בחנוני הרגיל
דהוה רבותא טפי כדקאמרינן דה"א כיון דרגיל וקאזיל קא"ל כו' דהא לאידך גיסא איכא
למימר דכל הזן כו' הוה רבותא טפי כדבעי למימר מעיקרא הכי הוא דשרי אבל כל הזן
כו' וק"ל:

בא"ד ובסוף המסקנא כו' אי הוה שרי למימר ליחיד ה"ל למתני בחנוני הרגיל אצלו אם
תזון כו' עכ"ל וק"ק דאין זה מוכרע דהכא איכא תרתי לריעותא חנוני הרגיל דכמאן
דא"ל זיל תזון הוא משא"כ בשאר יחיד דאינו רגיל אצלו דאיכא למימר דשרי ביה אם
תזון כו' ודו"ק:

(1) משנה דידן

(א) המדיר את אשתו מליהנות לו כלומר מליהנות ממנו

(ב) עד ל' יום יעמיד פרנס יתר מכן יוציא ויתן כתובה

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) ופרנס לאו שליחותי עביד בתמי'

(ב) תירוץ

(i) לא אמר אלא כל הזן אינו מפסיד

(ii) וקמ"ל מתניתין דמותר למימר ככה אע"ג דמרמז אשר ישלם למי שיזין לאשתו

(iii) ובגמרא מבארין טעמא דלא מצי למימר ככה יותר מל' יום

(3) ברייתא כמבואר בגמרא

(א) שמעון המודר הנאה מראובן ואין לשמעון מה לאכול

(i) אז ילך ראובן אצל חנוני הרגיל אצלו

(ii) ויאמר לו אשר שמעון מודר הנאה ממנו ואיני יודע מה לעשות

(iii) וחנוני נותן לשמעון ונוטל מראובן

(ב) וקמ"ל דמותר

(i) אע"פ שרגיל אצל חנוני ולכן בדבריו מרמז לחנוני זיל הב לי'

(4) תוספות ד"ה טפי

(א) בדומה לפרנס

(ב) לא שכיח אשר אפילו חנוני הרגיל אצל ראובן יפרנס לשמעון יותר מן ל' יום

(5) תוספות ד"ה באומר

(א) קשיא

(i) עדיף הוי לה לגמרא לאוקי למשנה דמפרנסה ע"י חנווני הרגיל אצלו

(6) מהרש"א

(א) קשיא

(i) השתא דקבענו אשר כל הזן אינו מפסיד נמי רבותא היא

(ii) אמאי נקטי תוספות דעדיף הוי לה לגמרא לאוקמה למשנה בחנווני הרגיל אצלו

(ב) תירוצ

(i) מקשין למה לא אוקי אמוראי למשנה באופן דאוקמה תנאים לברייתא

(ii) ואין לתרוץ דאיצטריך לאוקמה בכל הזן אינו מפסיד כדי לנמק לל' יום במשנה

(iii) דהרי קבענו דאף בחנווני הרגיל אצלו לא שכיח שימשיך יותר מן שלשים יום

(7) המשך תוספות

(א) בהעמדת פרנס שרי דיקא באופן דמכריז לעלמא "כל הזן אינו מפסיד"

(ב) אבל ליחיד אסור למימר "אם תזון לא תפסיד" דמיחזי כשלוחו

(ג) והי לך ראי'

(i) דאלו אפילו ליחיד שרי למימר אם תיזון לא תפסיד

(ii) תיקשי

(1) דהוי לה בברייתא למימר בחנווני הרגיל אצלו דמצי למימר לי' אם תזון לא תפסיד

(2) דהוי רבותא יותר

(8) מהרש"א בא"ד ובסוף המסקנא

(א) קשיא

(i) צודק דאסור למימר לחנווני הרגיל אצלו "אם תיזון לא תפסיד"

(1) דלא זו בלבד דמיחזי כשלוחו

(2) אלא אף זו דמרמז זיל הב לי'

(ii) אבל מהא לית למידק אשר אמירה זו אסורה אף ליחיד שאינו רגיל אצלו

(1) דהרי באמירה זו ליחיד שאינו רגיל אצלו

(א) הגם דמיחזי כשלוחו

(ב) מ"מ אינו דומה כאלו אמר זיל הב לי'

דף עא.

תד"ה אי נמי בהא קאמר שמואל

[דף עא עמוד א] בד"ה בהא קאמר שמואל דאיכא צערא דתרוייהו ה"ג לה כו' עכ"ל מהרש"ל הגיה בדברי התוס' א"נ בהא קאמר שמואל כו' עכ"ל ור"ל שהוא צריכותא אחרת אהיא דמדירה מתשמיש אבל מדברי התוס' אין נראה להגיה כן אלא שהוא צריכותא אחת לב' אמוראים דהיינו דאיצטריך במדירה מתשמיש להא דרב ואיצטריך נמי לדשמואל וכן להיפך מכה הנך סברות דקאמר איכא צריכותא חדא לב' האמוראים במדיר את אשתו מליהנות לו והתלמוד לא חש להאריך וק"ל:

(1) משנה דף סא:

(א) מי שאמר לאשתו יאסר הנאת תשמישך עלי

(i) לב"ש ממתניין ב' שבתות ולבית הלל שבת אחת

(ii) ואם עמד בנדרו יוציא ויתן כתובתה

(2) משנה דידן

(א) המדיר את אשתו מליהנות לו מעמיד פרנס לחדש אחד ואח"כ יוציא

(3) גמרא

(א) רב

(i) הני המתנות ליתנהו אלא כשפירש דאינו מדירה אלא לזמני המתנה

(ii) אבל בסתם יוציא מיד

(ב) שמואל

(i) אף בסתם לא יוציא אלא לאחר המתנה

(ג) קשיא

(i) למה איצטריך לגמרא למייתי פלוגתייהו בין בנדר תשמיש בין בנדר מזונות

(ד) תירוץ לפי גרסא של רש"י

(i) אי איתמר דיקא בההיא דהמדיר את אשתו בתשמיש

(1) הוה אמינא דבההיא קאמר רב דיוציא מיד דלא אפשר בפרנס

(ii) ואי איתמר דיקא במשנה דידן לגבי מליהנות ממנו במזונות

(1) הוה אמינא בהא קאמר שמואל דאינו מוציא מיד משום דאפשר בפרנס

(4) המשך גמרא לפי גרסת תוספות כמבואר במהרש"ל ולפי הגהת הב"ח וכן בשיטה מקובצת

(א) "אי נמי בההיא קאמר שמואל" דאינו מוציא לאלתר דאיכא צערא דתרוייהו

(ב) כלומר דמייתי בגמרא צריכותא אחרת

(i) דאי איתמר מחלקותן דיקא במשנה דידן לגבי מליהנות ממנו במזונות

(ii) הוה אמינא דבהא קאמר שמואל דאינו מוציא לאלתר משום דליכא צערא לתרוייהו

5) מהרש"א

א) מדברי תוספות משמע דלא גרסינן "אי נמי בההיא קאמר שמואל"

ב) משום

(i) דבדומה לצריכותא הראשונה

(ii) צריכותא שני' אתיא לא לשמואל לבדו אלא בין לרב בין לשמואל

ג) אתיא לשמואל כדביארנו

(i) דאי איתמר מחלוקתן דיקא במשנה דידן לגבי מליהנות ממנו במזונות

(ii) הוה אמינא דדיקא בהא קאמר שמואל דאינו מוציא לאלתר משום דליכא צערא לתרוייהו

ד) ואתיא נמי כרב

(i) דאי איתמר מחלוקות דידהו דיקא בההיא דהמדיר את אשתו בתשמיש

(ii) הוה אמינא דבההיא קאמר רב דיוציא מיד משום דאיכא צערא לתרוייהו

דף עא. עד דף עב.

סוגיא דנותן אצבע בין שיני' ונדרי קישוט

בד"ה שנזדרה היא כו' אלא שנזדרה (הנאה באחד) מכל (מיני) פירות כל זמן שהיא תחתיו דאם כו' עכ"ל גם בזה יש גמגום דלעיל פירשו לפי המסקנא דהכא דלאו בכל פירות מדיר לה דא"כ לא הוה חייל כו' והכא פירשו דחל הנדר אף בכל הפירות בנזדרה כל זמן שהיא תחתיו דזה אפשר לה לקיים ואולי לישנא דמתניתין נקטו מכל פירות ולא דוקא אלא ממין א' כמ"ש לעיל אלא שהוסיפו לומר דוקא תחתיו דאי לעולם א"כ מה תרויח כו' אבל לא ידענא דדומיא דהכי במדיר לה בכל הפירות וכשהיא תחתיו מנלן דלא חל הנדר דמההיא דקונם עיני בשינה סתם כמ"ש לעיל ליכא ראייה דמשמע לעולם וצ"ע:

בד"ה בשלמא לרב כו' יאסר הנאת תשמישך עלי אם תטעום מאותו מין עכ"ל דליכא לפרושי בפשיטות דהיאך הוא יכול להזירה כמ"ש הר"ן ע"ש והוא מגומגם דלעיל פירשו התוספות למאי דס"ד השתא בדתלה בתשמיש אפילו בהזירה מכל הפירות איירי כיון דאפשר לה לאכול וליאסר כו' עיין בדבריהם דלעיל ודו"ק:

בד"ה שנזדרה היא כו' אלא שנזדרה (הנאה באחד) מכל (מיני) פירות כל זמן שהיא תחתיו דאם כו' עכ"ל גם בזה יש גמגום דלעיל פירשו לפי המסקנא דהכא דלאו בכל פירות מדיר לה דא"כ לא הוה חייל כו' והכא פירשו דחל הנדר אף בכל הפירות בנזדרה כל זמן שהיא תחתיו דזה אפשר לה לקיים ואולי לישנא דמתניתין נקטו מכל פירות ולא דוקא אלא ממין א' כמ"ש לעיל אלא שהוסיפו לומר דוקא תחתיו דאי לעולם א"כ מה תרויח כו' אבל לא ידענא דדומיא דהכי במדיר לה בכל הפירות וכשהיא תחתיו מנלן דלא חל הנדר דמההיא דקונם עיני בשינה סתם כמ"ש לעיל ליכא ראייה דמשמע לעולם וצ"ע:

בד"ה ואי אמר כו' אבל מקיימת לא ה"מ בשאר נדרים אבל נדרים שיש בהן ענוי נפש אפילו מקיימת יוצאת בלא כתובה כו' עכ"ל וא"ל דא"כ מאי פריך קסבר רבי יוסי היא נותנת והתנן כו' ואימא הא דר"י סבר היא נתנה ויוצאת בלא כתובה היינו בנדרי ענוי נפש ומתני' [דקתני] לר"י דיוצאת בכתובה היינו בנדר של קישוט דלאו עינוי נפש הוא לר"י כדלקמן די"ל דסמך המקשה הכא אקושיא דלקמן דאלמא בעל מצי מיפר בקישוט דע"כ לא מתוקמא מתני' אלא בתולה לקשוטיה בתשמיש דהוה נדרי עינוי נפש ומיהו ק"ל לתירוצם שכתבו בפשיטות בנדרי שאין בהן עינוי נפש במקיימת נזרה דתצא בכתובה ובנדרי עינוי נפש תצא בלא כתובה והא לר"י שמעינן בהיפך דבנזרה שלא אתקשט דלא הוה עינוי נפש ותצא בלא כתובה כיון דליכא למקנסיה דהא אין יכול להפר לה אבל בנדרי עינוי נפש תצא בכתובה כיון דמצי להפר לה ולא הפר איכא למקנסיה כפרש"י לקמן ויש ליישב דלפי המסקנא אתיא הך ברייתא דאי אפשר באשה נדרנית כו' דלא כר' יוסי וס"ל דבשאר נדרים נמי מצי להפר להו מסברא דיש להחמיר עליה טפי בנדרי עינוי נפש שתתגנה עליו טפי כפרש"י לקמן ואפילו במקיימת נזרה תצא שלא בכתובה אבל לר' יוסי דאין בעל מיפר אלא בנדרי עינוי נפש אדרבה יש להחמיר עליו

טפי בנדרי עינוי נפש ליתן לה כתובתה כיון שלא הפר לה משא"כ בשאר נדרים דליכא למקנסיה ליתן לה כתובתה כיון דלא מצי מיפר לה ודו"ק:

[דף עא עמוד ב] בד"ה ולא תתקשט כו' אבל לא פריך אמאי יוציא כו' דא"כ לרב נמי תקשי עכ"ל ר"ל לרב דמוקים לה נמי הך סיפא באיהו אדרה ותולה הקישוט בתשמיש תקשי אמאי יוציא לאלתר ויתן כתובה לא תתקשט ולא תיאסר אבל הך קושיא דתתקשט ותיאסר ליכא לפרושי אלא אכתובה כפרש"י ומיהו לרב לק"מ דלא אמרו ב"ש ב' שבתות וב"ה שבת אחת אלא במפרש אבל בסתם יוציא לאלתר לרב וק"ל:

דף עב עמוד א] בד"ה המדיר את כו' ואיהו לא מצי לאדורה אא"כ תלה בתשמיש כו' עכ"ל דלא מצי לאדורה לתלות באיסור פירות כדפריך בירושלמי ויש אדם מדיר את אשתו מחיים כמ"ש הר"ן ע"ש וכן מוכח מדברי התוס' לעיל:

בד"ה יחזור ויקניטנה כו' וחכ"א אינו מופר כו' עכ"ל בכל נוסחות גמרות שלפנינו ל"ג מלתיה דחכמים שם בברייתא ועי' בדברי הר"ן שם וק"ל:

(1) הקדמה א'

א) ראובן לא מצי מדיר לשמעון דבר שאינו של ראובן

(2) הקדמה ב'

א) ראובן מצי מדיר לעצמו אף דבר שאינו שלו

(3) הקדמה ג'

א) נמצא

(i) אשר אשה אסורה בפירות באופן אשר "נדרה היא וקיים הוא"

(ii) כלומר שנדרה פירות לעצמה ולא הפר בעל לנדרה

(4) הקדמה ד'

א) אע"ג דראובן לא מצי מדיר לשמעון דבר שאינו של ראובן

ב) מכל מקום

(i) מצי ראובן להדיר לעצמו איזה דבר אם יהנה שמעון בהיתר מן דבר שאינו של ראובן

(ii) ובאופן זה "תולה" ראובן לחלות נדרו על קיום תנאו על ידי שמעון

ג) כגון

(i) בעל שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אם תטעום פירות

(ii) דינא הוא

(1) דמותרת לאכול פירות

(2) ברם אלו אוכלת שום פירות קיומה לתנאו

(3) והוא נאסר בתשמיש מחמת נדרו

(5) הקדמה ה'

- (א) משנה חלק א'
 (i) בעל שהדיר מזונות שלו לאשתו לאחר ל' יום מוציא ונותן כתובה
 (ב) משנה חלק ב'
 (i) המדיר את אשתו שלא לאכול אחד מכל הפירות יוציא ויתן כתובה
 (ii) בגמרא נבאר להלן מאי טעמא דלא הוזכר דממתינין לו
 (ג) משנה חלק ג'
 (i) המדיר את אשתו שלא תתקשט יוציא ויתן כתובה
 (ii) בגמרא נבאר להלן מאי טעמא דלא הוזכר דממתינין לו
 (ד) משנה דף סא:
 (i) המדיר את אשתו בתשמיש דאמר יאסר הנאת תשמישך עלי
 (1) לבית הלל ממתינין שבת אחת לפני שמוציא את אשתו
 (2) לבית שמאי ממתינין ב' שבתות לפני שמוציא את אשתו
 (6) הקדמה ו'
 (א) רב
 (i) ליתא המתנה לזמן אלא היכא דפירש דמדיר לאותו זמן
 (ii) משא"כ כשהדיר בסתם דלא ממתינין כל עיקר
 (ב) שמואל
 (i) ממתינין לו אפילו נדר בסתם
 (7) הקדמה ז' על פי תוספות ד"ה שנדרה היא
 (א) אף לשמואל
 (i) בנדרה היא נדר פירות או נדר קישוט וקיים הוא
 (ii) מוציא מיד אפילו הדירה בסתם
 (ב) בהוה אמינא
 (i) סלקא דעתין דשאני נדר תשמיש
 (ii) דבנדרה היא וקיים הוא אינו מוציא מיד אלא ממתינין לו
 (8) הקדמה ח' – מבוססת על תד"ה שלא תטעום
 (א) נדר שאי אפשר לקיימו לא חייל
 (ב) הי דינא מפקי תוספות מן מימרא בנדרים יד: לגבי מי שאמר קונם עיני משינה דלא חייל נדרו
 (ג) השתא
 (i) בנדרים מדובר בנדר דלית לי' הגבלת זמן
 (ii) להלן נעיין
 (1) אם נדר שאי אפשר לקיימו
 (2) חייל היכא דשם לו הגבלת זמן אשר מיהת לאותו זמן מצי לקיימו

9) גמרא

(א) לכתחלה בהוה אמינא דגמרא

(i) נוקטין אשר נדר פירות במשנתנו פשוטו כמשמעו

(ii) דמדובר בבעל שהדיר לאשתו מלאכול פירות

10) תוספות ד"ה לא תטעום

(א) קשיא

(i) קבענו מהאי דקונם עיני בשינה אשר נדר דלא מצי לקיימו לא חייל

(ii) השתא

(1) נדר בעלה שאסר לה כל הפירות נמי לא לחול

(2) דאף נדר זה לא מציא לקיים

(iii) ותיקשי דאיתא במשנה דנדר זה אכן חייל עלה

(ב) תירוך

(i) במשנה מדובר כשלא הדירה אלא ממין אחד של פירות

11) גמרא כמבואר בתוספות ומהרש"א

(א) קושיות

(i) קשיא א'

(1) האיך מצי בעל להדיר לאשתו פירות שאינן שלו

(ii) קשיא ב'

(1) אמאי לא ממתנינן לו ל' יום לפירות כעין ברישא דמשנה לגבי מזונות

(ב) תשובה

(i) לרב

(1) מצינו לאוקמא למשנה

(א) בבעל שהדירה ותלה בתשמיש

(ב) דהיינו שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אם תטעום פירות

(2) ונמצא

(א) דלא הדיר אותה בפירות שאינן שלו

(i) דאכן לא הדיר אותה בפירות כל עיקר

(ב) ודשפיר אין ממתנינן לו

(i) דמצינו לאוקמה למשנה בנדר בסתם

(ii) אשר לרב לא ממתנינן כל עיקר

(ג) קשיא

(i) ואכתי לשמואל תיקשי הני קושיות דלעיל

(ד) תירוך מבוססת על תד"ה שלא תטעום אחד מכל הפירות

- (i) שמואל אוקמה למשנה בנדרה היא וקיים הוא
- (ii) נמצא
- (1) דלא הדיר אותה בפירות שאינן שלו אלא היא הדירה לפירות לעצמה
- (2) ושפיר אין ממתנינים לו דקבענו דבנדרה איהי לפירות אין ממתנינים לו
- (12) תוספות בד"ה שנדרה היא
- (א) לשמואל מיירי מתניתין
- (i) בשנדרה איהי מכל הפירות
- (ii) ושאמרה שלא נודרת אלא כל זמן שהיא תחתיו
- (ב) עכשיו
- (i) תוספות לא מפרשין טעמא דאוקים שמואל למשנה דיקא כשנדרה כל עוד שהיא תחתיו
- (ii) אבל לכאורה היינו טעמייהו דבזה מבארין דמציא לקיים נדרה אף אלו הדירה עצמה בכל הפירות
- (13) מהרש"א ד"ה שנדרה היא
- (א) קשיא
- (i) להוה אמינא דגמרא בעוד דקס"ד אשר משנה בשנדר הוא מיירי
- (1) כבר פירש תוספות ד"ה שלא תטעום
- (א) דלא הדירה אלא ממין אחד של פירות
- (ב) ודלהכי מציא לקיים נדרו
- (ii) ותיקשי
- (1) דלמסקנא דמדובר כשנדרה היא
- (2) אמאי שינו תוספות טעמייהו בדיבור המתחיל שנדרה היא
- (3) ופירשו דאכן הדירה עצמה כל הפירות
- (4) ואשר לכן
- (א) כדי לנמק להא דמציא לקיים נדרה
- (ב) הוצרכו למימר דשלא נדרה אלא כל זמן שהיא תחתיו
- (ב) תירוץ
- (i) בתד"ה שנדרה היא כשאומרים שהדירה עצמה לכל הפירות
- (ii) לא כיוונו אלא למייתי לשון המשנה "אחד מכל הפירות"
- (iii) ואכן תוספות סבירא להו דהאי לישנא משמעא שלא מדובר אלא במין אחד של פירות
- (ג) קשיא
- (i) אם כן אמאי הוצרכו תוספות לפרש דלא נדרה אלא לזמן שהיא תחתיו
- (ד) תירוץ
- (i) דכן מסתבר בפשיטות
- (1) אשר נדרה כדי שיוציאה בעלה

(2) דמה תרויח בזה שתאסור פירות על עצמה אף לאחר שיוציאה בעלה

(ii) שים לב

(1) דמכל מקום

(א) אלו אכן הדירה עצמה מן כל הפירות

(ב) מספיק הא דלא נדרה אלא לזמן שהיא תחתיו שיחול נדרה

(ג) דהרי מציא לקיים נדרה לזמן מוגבל זה

(ה) קשיא

(i) ניהדר להוה אמינא בעוד דקא סברי אשר אף לשמואל מדובר במשנה בבעל שהדיר אותה

(ii) ותיקשי

(1) דאמאי לא הכירו תוספות אז

(א) דאף כשנדר הוא מסתבר דלא הדירה הוא אלא כל זמן שהיא תחתיו

(ב) דמה ירויח בעל בנדר אשר תמשיך עוד לאחר שאינה תחתיו

(2) ומסתבר אשר

(א) "תחתיו" שלו כשהוא מדירה דינו כמו "תחתיו" שלה כשהיא מדירה לעצמו

(ב) דבזמן מוגבל זה מציא לקיים לנדר

(3) ולכן ליכא להקשות מידי מהאי דקונם עיני בשינה

(14) המשך גמרא

(א) קשיא לשמואל

(i) מאחר דלשמואל במשנה מדובר כשהדירה היא וקיים הוא

(ii) תיקשי אמאי יתן כתובתה

(iii) הרי איהי הפסידה לנפשה בהא דהדירה לעצמה

(ב) תירוץ

(i) מתניתין ס"ל דהוא נתן אצבע בין שיני'

(ii) כלומר דקנסוהו מחמת דלא הפר לה

(iii) ולהכי משלם כתובתה

(15) המשך משנה

(א) ר' יוסי ס"ל דהמדיר את אשתו שלא תתקשט יוציא ויתן כתובה

(ב) לכאורה

(i) יאמר לך שמואל אשר

(1) בדומה לנדר פירות במשנתנו

(2) משנתנו לגבי נדר קישוט נמי מדובר כשנדרה היא וקיים הוא

(3) ור' יוסי ס"ל דהוא נתן אצבע בין שיני' על שלא הפר נדרה

(16) גמרא

(א) הקדמה

(i) נודע לך מדוכתא אחריתא אשר ר' יוסי ס"ל

(1) דאין הבעל מיפר אלא נדרי עינוי נפש

(2) ואשר נדר שלא תתקשט אינו נדר של עינוי נפש

(ב) קשיא לשמואל

(i) מאחר דלר' יוסי לא מצי בעל להפר נדר קישוט אשר אינו נדר עינוי נפש

(ii) אמאי קנסינהו ר' יוסי למימר אשר הוא נתן אצבע בין שיני' על שלא הפר

(ג) שאלה

(i) האם מצינו להקשות קושיא זו אף לרב

(ד) תשובה

(i) לא

(ii) משום דלרב

(1) כדי לבאר האיך מצי להדירה בקישוט שאינו שלו

(2) מצינו לאוקי למשנה לגבי קישוט כדלעיל לגבי פירות

(3) דהיינו

(א) בשהדירה הוא שלא תתקשט בסתם ותלנהו בתשמיש

(ב) דהיינו שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אם תתקשט

(4) ולרב היינו טעמא דמשלם כתובתה

(א) משום דעשה שלא כהוגן על שהדירה

(ב) ולא נחתין לדין הפרה כל עיקר

(5) ולכן לא מעלה ולא מוריד הך דלא מצי בעל להפר נדרה

(ה) תירוץ לשמואל

(1) שמואל אוקמה למשנה באופן דהיא תלינהו לנדר קישוט בתשמיש

(2) דאמרה יאסר הנאת תשמישך עלי אם אתקשט

(ii) עכשיו

(1) נדר תשמיש הוי נדר של עינוי נפש דאותו נדר מצי בעל להפר

(2) ובמשנה

(א) מחמת דאלו מתקשטת תיאסר בהנאת תשמיש

(ב) ניחא דלר' יוסי מצי להפר נדרה

(ג) ואלו לא מיפר קנסין לי' מחמת דר' יוסי ס"ל דהוא נתן אצבע בין שיני'

(17) בקיצור

(א) בשלב זה קבענו

(i) לרב

- (1) דבמשנה מדובר בבעל שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אם תתקשט
 (2) ומוציאה ומשלם כתובתה מחמת דהדירה שלא כהוגן
 (ii) לשמואל
- (1) במשנה מדובר באשה שאמרה יאסר הנאת תשמישך עלי אם אתקשט
 (2) ובעלה מוציאה ומשלם כתובתה מחמת דלא הפר לנדרה
 (18) המשך גמרא
 (א) קשיא לשמואל
 (i) "לא תתקשט ולא תיאסר"
 (19) תד"ה לא תתקשט ולא תיאסר
 (א) שאלה
 (i) האם נפרש קושיית "לא תתקשט ולא תיאסר" ככה:
 (1) אמאי חשין לנדר זה כל עיקר ואמאי מוציאה כשלא הפר לנדרה
 (2) הרי מציא שלא להתקשט דאין זה עינוי כלל
 (ב) תשובה
 (i) לא יתכן לפרש דמקשין אשר נדר שלא להתקשט לא מיחשב עינוי כלל
 (ii) דאם כן אף לרב הוה לן לאקשווי קושיא זו:
 (1) אמאי חשין לנדר זה כל עיקר ואמאי מוציאה כשהדירה
 (2) הרי מציא שלא להתקשט דאין זה עינוי כלל
 (ג) מסקנא
 (i) מוכרח דמקשין לשמואל
 (1) דאף בדתלנהו לנדרה בתשמיש לאו נדר עינוי נפש הוא
 (2) דהרי יכול להיות דלעולם לא תיאסר בתשמיש
 (ii) והדרה קושיא לדוכתא
 (1) אמאי קניס לי' ר' יוסי לשלם כתובתה
 (2) הרי לא מצי להפר
 (iii) שים לב דלרב לא קשה מידי דלא מעלה ולא מוריד הך דלא מצי בעל להפר
 (20) המשך גמרא
 (א) תירוץ
 (i) ודאי דתתקשט דאל"ה קרו לה מנוולת
 (ב) קשיא לשמואל
 (i) "תתקשט ותיאסר"
 (21) תוספות ד"ה תתקשט ותיאסר כמבואר במהרש"א ובמהר"ם שיף
 (א) הקדמה

- (i) קושיא זו אין לה שום שייכות באלו מצי בעל להפר
- (ii) אלא מקשין הכי לשמואל
- (1) אמאי כתיב במשנה דמוציא מייד ומשלם כתובתה
- (2) הרי בנדר תשמיש אינו מוציאה ומשלם כתובתה אלא לאחר שבת אחת או ב' שבתות
- (ב) שאלה
- (i) ואמאי לא מקשין הכי אף לרב
- (ג) תשובה
- (i) רב מוקים לה כדלעיל כשנדר בסתם ואתיא כשיטתו דבנדר סתם ליכא המתנה
- (22) המשך גמרא
- (א) תירוץ לקושיית גמרא לשמואל
- (i) קבענו לשמואל דליכא המתנה היכא דנדרה היא נדר פירות
- (ii) וכמו כן ליכא המתנה היכא דנדרה היא נדר תשמיש
- (23) תוספות דף עא: ד"ה כגון דתלנהו
- (א) קשיא
- (i) אמאי לא מתרצי לשמואל דמדובר דנדרה היא וקיים הוא ותלנהו בפירות
- (ii) דהרי כבר ידענו
- (1) אשר נדר פירות נדר עינוי נפש הוה
- (2) ואשר לשמואל כשנדרה היא נדר פירות וקיים הוא אין ממתניין לו
- (ב) שים לב
- (i) דליכא לתרץ
- (1) דבשלמא בדתלנהו בתשמיש ניחא דלא הדירה בדבר שאין לו
- (2) אבל אי תלנהו בפירות האיך מצי להדירה בפירות שאין לו
- (ii) דאכתי תיקשי
- (1) דמחמת דמדובר בנדרה היא ולא בנדר הוא
- (2) מובן דאלו חל נדרה תיאסר בפירות הגם דפירות לאו של בעל הן
- (24) ברייתא דף עב.
- (א) המדיר את אשתו שלא תשאל ולא תשאיל נפה וכברה יוציא ויתן כתובה
- (25) תוספות דף עב. ד"ה המדיר כמבואר במהרש"א
- (א) לא יתכן לאוקי לברייתא בבעל שאמר "יאסר לכי הנאת פירות אם את שואלת נפה וכברה"
- (ב) דהרי בעל לא מצי מדיר לאשה פירות אשר אינן שלו

תד"ה ואם אמר

בד"ה ואי אמר כו' אבל מקיימת לא ה"מ בשאר נדרים אבל נדרים שיש בהן עינוי נפש אפילו מקיימת יוצאת בלא כתובה כו' עכ"ל וא"ל דא"כ מאי פריך קסבר רבי יוסי היא נותנת והתנן כו' ואימא הא דר"י סבר היא נתנה ויוצאת בלא כתובה היינו בנדרי ענוי נפש ומתני' [דקתני] לר"י דיוצאת בכתובה היינו בנדר של קישוט דלאו עינוי נפש הוא לר"י כדלקמן די"ל דסמך המקשה הכא אקושיא דלקמן דאלמא בעל מצי מיפר בקישוט דע"כ לא מתוקמא מתני' אלא בתולה לקשוטיה בתשמיש דהוה נדרי עינוי נפש ומיהו ק"ל לתירוצם שכתבו בפשיטות בנדרי שאין בהן עינוי נפש במקיימת נדרה דתצא בכתובה ובנדרי עינוי נפש תצא בלא כתובה והא לר"י שמעינן בהיפך דבנדרה שלא אתקשט דלא הוה עינוי נפש ותצא בלא כתובה כיון דליכא למקנסיה דהא אין יכול להפר לה אבל בנדרי עינוי נפש תצא בכתובה כיון דמצי להפר לה ולא הפר איכא למקנסיה כפרש"י לקמן ויש ליישב דלפי המסקנא אתיא הך ברייתא דאי אפשר באשה נדרנית כו' דלא כר' יוסי וס"ל דבשאר נדרים נמי מצי להפר להו מסברא דיש להחמיר עליה טפי בנדרי עינוי נפש שתתגנה עליו טפי כפרש"י לקמן ואפילו במקיימת נדרה תצא שלא בכתובה אבל לר' יוסי דאין בעל מיפר אלא בנדרי עינוי נפש אדרבה יש להחמיר עליו טפי בנדרי עינוי נפש ליתן לה כתובתה כיון שלא הפר לה משא"כ בשאר נדרים דליכא למקנסיה ליתן לה כתובתה כיון דלא מצי מיפר לה ודו"ק:

(1) משנה דף עב. להבנת שמואל

(א) עובדא

(i) נדרה היא וקיים הוא

(ב) דין

(i) כשלא קיימה לנדר תצא בלא כתובה

(ii) כשקיימה לנדר תצא בכתובה

(2) ברייתא דנזיר

(א) עובדא

(i) נדרה היא וקיים הוא

(ב) דין לפי חד תנא בברייתא

(i) תצא בלא כתובה אפילו היכא דקיימה לנדר

(3) תוספות ד"ה ואם אמר

(א) משנה דף עב. וברייתא דנזיר אינן סותרות אהדדי

(i) דבברייתא מדובר בשלא תשתה יין דהוי נדר עינוי נפש דמתגנה בו בעל הרבה ולהכי מחמירין לאשה

(1) והיינו טעמא דאף במקיימת נדרה תצא שלא בכתובה

(ii) משא"כ במשנה דף עב. דמדובר בשאר נדרים דלא מתגנה בעל כל כך ולהכי לא מחמירין לאשה

(1) והיינו טעמא דבמקיימת נדרה תצא בכתובתה

	לא מקיימת	מקיימת	
משנה עב.	בלא כתובה	בכתובה	שאר נדרים דלא מחמירין לאשה
תנא חדא בברייתא	בלא כתובה	בלא כתובה	עינוי נפש דמחמירין לאשה

4) המשך גמרא דידן

(א) הקדמה א'

(i) מטעם דאינו מעניינו קובעים אשר ר' יוסי היהו תנא דברייתא דס"ל דתצא בלא כתובה

(ב) הקדמה ב'

(i) במשנה דידן בדף ע. אליבא דשמואל

(ii) ס"ל ר' יוסי דתצא בכתובה היכא דנדרה איהי נדר קישוט והוא לא הפר

(ג) קשיא

(i) הרי דברי ר' יוסי סותרין אהדדי

(1) דבברייתא ס"ל דתצא בלא כתובה

(2) ובמשנה דף ע. ס"ל דתצא בכתובה

	לא מקיימת	מקיימת	
משנה עב.	בלא כתובה	בכתובה	שאר נדרים דלא מחמירין לאשה
ר' יוסי בברייתא	בלא כתובה	בלא כתובה	עינוי נפש דמחמירין לאשה
ר' יוסי במשנה דף ע.	בכתובה	בכתובה	

5) מהרש"א ד"ה ואי אמר

(א) קשיא

(i) בדומה לתירוץ תוספות לעיל לגבי נודרת וקיימת

(ii) הוי לה לגמרא לתרין

(1) דבמשנה דף ע. מדובר בנדרי קישוט דלא הוי נדר עינוי נפש ולהכי לא מחמירין לאשה

(2) והיינו טעמא דתצא בכתובה

	לא מקיימת	מקיימת	
משנה עב.	בלא כתובה	בכתובה	שאר נדרים דלא מחמירין לאשה
ר' יוסי בברייתא	בלא כתובה	בלא כתובה	עינוי נפש דמחמירין לאשה
ר' יוסי במשנה דף ע.	בכתובה	בכתובה	נדרי קישוט דאינן נדרי עינוי נפש ולא מחמירין לאשה

(ב) תירוץ

(i) דביבור שלפני זה קבענו אשר לשמואל מוכרח דבמשנה דף ע. היא תלתה לקישוט בתשמיש דהוי עינוי נפש

	לא מקיימת	מקיימת	
משנה עב.	בלא כתובה	בכתובה	שאר נדרים דלא מחמירין לאשה
ר' יוסי בברייתא	בלא כתובה	בלא כתובה	עינוי נפש דמחמירין לאשה
ר' יוסי במשנה דף ע.	בכתובה	בכתובה	קשיא דנדרי קישוט תלוין בתשמיש והוי נדרי עינוי נפש והוי לי' נמי להחמיר לאשה

6) המשך מהרש"א ד"ה ואי אמר

(א) הקדמה

(i) פירשו בגמרא להלן

(1) ראשית

(א) דהיינו טעמא דר' יוסי ס"ל במשנה דתצא בכתובה דמחמירין **לבעל** על שלא הפר

(2) ועוד

(א) דסברא זו אין לאמרה לשאר נדרים

(i) אשר לר' יוסי לא מצי בעל להפר

(ii) ולכן לית להחמיר **לבעל**

(ב) קשיא

(i) לאחר דקובעים אשר ר' יוסי הריהו תנא דברייתא דס"ל דתצא שלא בכתובה אפילו כשמקיימת לנדרה

(ii) ביותר מסתבר להחמיר לבעל בנדרי עינוי נפש מבשאר נדרים

(iii) דהרי

(1) בנדרי עינוי נפש הוי לי' להפר

(2) ובשאר נדרים לא מצי להפר

(iv) ותיקשי

(1) דבנדרי עינוי נפש הוי לה לברייתא למימר דיש לה כתובה במקיימת נדרה

(2) ובשאר נדרים הוי לה למשנה דף עב. למימר דאין לה כתובה אפילו כשמקיימת נדרה

	לא מקיימת	מקיימת	
משנה עב.	בלא כתובה	בכתובה קשיא דהל"ל בלא כתובה	שאר נדרים דר' יוסי דלא מחמירין לבעל
ר' יוסי בברייתא	בלא כתובה	בלא כתובה קשיא דהל"ל בכתובה	עינוי נפש דמחמירין לבעל
ר' יוסי במשנה דף ע.	בכתובה	בכתובה	נדרי קישוט תלוין בתשמיש והוי נדרי עינוי נפש והוי לי' נמי להחמיר לאשה

(ג) תירוץ

- (i) מוכרה דתוספות ס"ל
 - (1) דבסוף סוגיין
 - (2) לאחר דקובעים דר' יוסי מחמיר לבעל בנדרי עינוי נפש
- (ii) נוקטין בגמרא
 - (1) דברייתא לא אתיא כר' יוסי
 - (2) ואתי דיקא למאן דסבירא לי' דאף בשאר נדרים מצי בעל להפר
- (iii) ולאותו מאן דאמר
 - (1) ראשית
 - (א) על שלא הפר בעל
 - (i) ליכא סברא להחמיר אצלו יותר בנדרי עינוי נפש מבשאר נדרים
 - (ii) דהרי אף שאר נדרים הוי לי' למיפר
- (2) ועוד
 - (א) מובן דאותו מאן דאמר מצי למיזל בתר סברא דמייתנין לה לכתחלה
 - (ב) דהיינו
- (i) דמחמירין לאשה
 - 1. ביותר בנדרי עינוי נפש דמתגנה בהן בעל הרבה
 - 2. מבשאר נדרים דלא מתגנה בהן בעל כל כך

דף עב:

תד"ה יולידיו

[דף עב עמוד ב] בד"ה יולידיו בפני כו' וי"מ יולידיו בפני מולידיו זקנו של בעל כו' עכ"ל לכאורה לפי שני מהיכא משמע יולידיו זקנו של בעל ואימא דהיינו אביו דוקא ונראה לפי ראשון גרסינן יולידו בפני מולידיו דהיינו בלשון יחיד יולידו דהיינו אביו של בעל ומולידיו בלשון רבים דהיינו בניו של בעל ולפי שני גרסינן יולידיו בפני מולידיו דהיינו ב' יולידיו שהוא אביו ואבי אביו בפני מולידו לשון יחיד דהיינו הבעל וק"ל:

(1) משנה דף עא.

(א) ואלו יוצאין שלא בכתובה המקללת יולדיו בפניו וכו'

(2) גמרא

(א) אמר רב יהודה אמר שמואל במקללת יולידיו בפני מולידיו

(3) תוספות

(א) פירוש ראשון

(i) יולידיו של בעל משמעו אבי בעל

(ii) מולידיו של בעל משמעו בני בעל

(ב) כלומר דשמואל מוסיף על משנה דידן

(i) דיוצאת בלא כתובה

(1) לא זו בלבד במקללת אביו של בעל בפני בעל עצמו כדקתני במשנה

(2) אלא אף זו במקללת אביו של בעל בפני בני בעל

(ג) שיטת יש מפרשים

(i) יולידיו משמעו זקינו של בעל

(ii) מולידיו משמעו בעל

(ד) כלומר

(i) דשמואל אף הוא במקללת לפניו של בעל איירי

(ii) אלא דקמ"ל

(1) אשר יוצאת בלא כתובה

(2) במקללת או לזקינו של בעל או אביו של בעל

(4) מהרש"א

(א) קשיא לפירוש יש מפרשים

(i) מנא להו אשר יולידיו משמעו זקנו של בעל

(ii) דלמא משמעו אביו דוקא

(iii) ויהא משמעו כבמשנה דמקללת אביו של בעל בפני בעל

(ב) תירוץ

(i) הכי גרסינן לפי הני ב' פירושים

משמעו	גרסא במלה ב'	גרסא במלה א'	
מקללת אביו [לשון יחיד] של בעל בפני בניו [לשון רבים] של בעל	מולידיו [לשון רבים] בני בעל	יולידו [לשון יחיד] אביו של בעל	פירוש ראשון
מקללת זקיננו ואביו [לשון רבים] של בעל בפני בעל עצמו [לשון יחיד]	מולידו [לשון יחיד] בעל עצמו	יולידו [לשון רבים] אביו ואבי אביו	פירוש שני

דף עב: -דף עג.

סוגיא דקידשה על תנאי שאין בה נדרים

בד"ה ע"מ שאין כו' וי"ל דלרב כו' קדשה ע"ת משום סיפא כו' בעיא גט כו' עכ"ל ולא ניחא להו למימר דמשום סיפא דתצא שלא בכתובה נקט הכי על תנאי דפסיקא להו דבקדשה סתם וכנסה סתם נמי אין לה כתובה כמ"ש בסמוך מההיא דאי אפשרי באשה נדרנית וק"ל:

בא"ד והא דנקט במתני' וכנסה ה"ה אפילו כו' עכ"ל ר"ל הא דנקט לשמואל בסיפא קדשה וכנסה סתם ה"ה לא כנסה אלא דקדשה סתם לחוד נמי בעיא גט אלא כו' וק"ל:

(1) משנה

נמצאו עלי' נדרים				
כתובה	גט	כניסה	קדשה	
ומכ"ש דאין לה כתובה	אינה צריכה הימנו גט	ולא כנסה	על תנאי	רישא דמשנה
תצא שלא בכתובה	[לא מבואר אבל מסתבר דכתובה היא דלא בעיא הא גיטא בעיא]	כנסה סתם	[לא מבואר אלו קידשה על תנאי]	סיפא דמשנה

(2) שים לב

(א) אשה שנמצאו עלי' נדרים

(i) אלו אינה צריכה הימנו גט מכל שכן דאין לה כתובה

(ii) אלו צריכה הימנו גט אכתי יכול להיות דאין לה כתובה

(3) שים לב גם כן

(א) דביותר מסתבר אשר אינה צריכה הימנו גט

(i) היכא שקידשה או כנסה על תנאי

(ii) מהיכא דקידשה או כנסה בסתם

(ב) ודביותר מסתבר אשר אינה צריכה הימנו גט

(i) היכא דלאחר שקידשה על תנאי לא כנסה כל עיקר

(ii) מהיכא דלאחר שקידשה על תנאי כנסה סתם

(4) גמרא – מחלוקת רב ושמואל בקידשה על תנאי וכנסה סתם

כתובה	גט	כניסה	קדשה	
תצא שלא בכתובה	צריכה הימנו גט	כנסה סתם	על תנאי	רב
תצא שלא בכתובה	אינה צריכה הימנו גט	כנסה סתם	על תנאי	שמואל

(א) קשיא לשמואל

(i) רב מפרש לסיפא דמשנה כדלהלן

קדשה	כניסה	גט	כתובה
על תנאי	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	תצא שלא בכתובה
על תנאי	כנסה סתם	הא גיטא בעיא	תצא שלא בכתובה
על תנאי	כנסה סתם	צריכה הימנו גט	תצא שלא בכתובה
על תנאי	כנסה סתם	אינה צריכה הימנו גט	תצא שלא בכתובה

(1) כלומר

(א) "קידשה" משמעו קידשה על תנאי

(ב) ומהא דכתיב תצא שלא בכתובה מדייקין "הא גיטא בעיא"

(ii) ומובן דסיפא דמשנה לפי ביאור רב קשה לשמואל

(5) תוספות דף עד: ד"ה ממאנת

(א) הקדמה

(i) בתוספות ד"ה ממאנת שקלי וטרי תוספות בשיטה אשר סבירא לה

(1) דבאופן דדינא הוא דאינה צריכה הימנו גט

(2) מיהת כשעמדה אצלו צריכה הימנו גט מחמת דמחלה לזכות שלה לצאת שלא בגט

(ב) קשיא

(i) לפי שיטה זו הוי מצי שמואל לתרץ לקושיית גמרא מסיפא

(ii) אשר סיפא כשעמדה אצלו משתעי

(6) המשך גמרא

(א) תירוץ לשמואל

קדשה	כניסה	גט	כתובה
על תנאי	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה
על תנאי	כנסה סתם	צריכה הימנו גט דאורייתא	תצא שלא בכתובה
קידשה סתם	כנסה סתם	אע"פ דלא התנה כלל מ"מ בעיא גיטא מדבריהם	תצא שלא בכתובה דמצי אמר אי אפשי באשה נדרנית
על תנאי	כנסה סתם	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה

(i) שמואל סבירא לי'

(1) אשר "קידשה" בסיפא משמעו דקידשה סתם

(2) כלומר דלא זו בלבד דכנסה סתם אלא אף זו דקידשה סתם

(3) ואשר מהא דכתיב תצא שלא בכתובה מדייקין "הא גיטא בעיא"

(ב) קשיא

(i) כשקידשה סתם וכנסה סתם אמאי תצא שלא בכתובה

(ג) תירוץ

(i) אף בלא תנאי מצי אמר אי אפשי באשה נדרנית

(ii) כמו דמבואר בסוגיא דנדרנית בדף עג:

(ד) קשיא

(i) א"כ אמאי צריכה הימנו גט

(ה) תירוץ

(i) בעיא גט מדבריהם

(7) תוספות ד"ה על מנת שאין עלי' נדרים

(א) קשיא לרישא דמשנה

(i) ברישא דמשנה איתא אשר קידשה על תנאי ולא כנסה אינה צריכה הימנו גט

(ii) בסוגיא של "סימפון" בדף נז: איתא דאף בקידשה סתם ולא כנסה אינה צריכה הימנו גט

(iii) ותיקשי דמאי טעמא לא מייתי משנד' דידן לדינא דסימפון דרבותא הוא ביותר

קידשה	כניסה	גט	כתובה
סתם	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה
על תנאי	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה

(ב) תירוץ א' לקושיא מן סימפון

(i) לרב

(1) אע"ג דאף בקידשה סתם ולא כנסה לא צריכה הימנו גט כהך דסימפון

(2) תני לרישא דמשנה להאי דינא בקידשה על תנאי הגם דאינו רבותא כל כך

(3) בדרך הקדמה לסיפא דמשנה

(א) דבו אשמועינן לשיטתי' דרב

(ב) דאפילו היכא דקידשה על תנאי אם לאח"כ כנסה סתם צריכה הימנו גט

קידשה	כניסה	גט	כתובה
סתם	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה
על תנאי	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה
על תנאי	כנסה סתם	צריכה הימנו גט דאורייתא	תצא שלא בכתובה

(ii) ותריץ הכי לשמואל

(1) אע"ג דאף בקידשה סתם ולא כנסה לא צריכה הימנו גט כהאי דסימפון

(2) תני לרישא דמשנה להאי דינא בקידשה על תנאי הגם דאינו רבותא כל כך

(3) לרמז

(א) דבכל ענין שקידשה על תנאי לא צריכה הימנו גט

(ב) ואף היכא דלאח"כ כנסה סתם

קדשה	כניסה	גט	כתובה
סתם	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש תצא שלא בכתובה
על תנאי	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה
קידשה סתם	כנסה סתם	אע"פ דלא התנה צריכה הימנו גט מדבריהם	תצא שלא בכתובה
על תנאי	אפילו כנסה סתם	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה

(8) מהרש"א ד"ה על מנת

(א) קשיא לתירוץ א' של תוספות

(i) דלמא לרב נקטי ברישא דמשנה אשר קידשה על תנאי

(ii) בדרך הקדמה למילף לן מסיפא דמשנה כשכנסה

(1) דאע"ג דאליבא דרב בקידשה בתנאי צריכה הימנו גט היכא דכנסה

(2) מ"מ תצא שלא בכתובה

קדשה	כניסה	גט	כתובה
סתם	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה
על תנאי	ולא כנסה	אינה צריכה הימנו גט	ומכ"ש דאין לה כתובה
על תנאי	כנסה סתם	צריכה הימנו גט	תצא שלא בכתובה

(ב) שים לב

(i) דקושיא זו אין לאקשוויי לשמואל

(1) דהרי ס"ל אשר סיפא דמשנה אית לה

(א) דאע"ג בקידשה סתם וכנסה סתם צריכה גט מדבריהם

(ב) מכל מקום תצא שלא בכתובה משום דאף בלא תנאי מצי בעל למימר אי אפשר באשה נדרנית

(2) ולכן

(א) כל שכן תצא שלא בכתובה היכא דקידשה על תנאי וכנסה סתם

(ב) ולא איצטריכא למשנה לאשמועינן דין זה

(ii) משא"כ לרב

(1) דלדידי' במשנה לא מדובר בקידשה סתם וכנסה סתם

(2) ולכן יכול להיות אשר קידשה סתם וכנסה סתם תצא בכתובה

(3) ואיצטריך למשנה למילף דמיהת בקידשה על תנאי וכנסה סתם תצא שלא בכתובה

(ג) תירוץ

(i) אף על גב דלרב במשנה לא מדובר בקידשה סתם וכנסה סתם

(ii) מכל מקום ס"ל כשמואל דצריכה הימנו גט ותצא שלא בכתובה

(iii) לכן

- (1) כל שכן דתצא שלא בכתובה היכא דקידשה על תנאי וכנסה סתם
 (2) ולא איצטריכא למשנה לאשמועינן דין זה

כתובה	גט	כניסה	קדשה	
	אינה צריכה הימנו גט	ולא כנסה	על תנאי	רישא דמשנה
תצא שלא בכתובה דאע"ג דלא איתני מצי אמר אי אפשי באשה נדרנית	צריכה הימנו גט	כנסה סתם	קידשה סתם	פסיקא לי' לרב אף בלי סיוע דמשנה
תצא שלא בכתובה	צריכה הימנו גט	כנסה סתם	על תנאי	סיפא דמשנה אליבא דרב במסקנא

9) המשך תוספות כמבואר במהרש"א

(א) ניהדר לקושיית תוספות לרישא דמשנה

(i) מהאי דסימפון

(ii) אשר בקידשה סתם ולא כנסה נמי אינה צריכה הימנו גט

(ב) תירוץ "ועוד יש לומר"

(i) אין הכי נמי דאף בלא תנאי אין קידושי קידושין כדמוכח מהאי דסימפון

(ii) מ"מ צריכה גט מדבריהם או מספק

(iii) ואשמועינן מתניתין דבקידשה על תנאי אינה צריכה גט אפילו מדבריהם או מספק

גט	כניסה	קדשה	שיטת ועי"ל
בעיא גט מדבריהם או מספק	ולא כנסה	סתם	סימפון
אינה צריכה הימנו גט אפילו מדבריהם	ולא כנסה	על תנאי	רישא דמשנה

10) מהרש"א בא"ד והא דנקט

(א) קשיא לתירוץ ועוד יש לומר

(i) דהשתא דאמרת דבקידשה סתם ולא כנסה צריכה גט מדברים או מספק

(ii) למה איצטריך לסיפא למילף דבקידשה סתם וכנסה סתם צריכה גט מדבריהם

כתובה	גט	כניסה	קדשה	שיטת ועי"ל
תצא שלא בכתובה	גיטא בעיא מדבריהם או מספק	ולא כנסה	סתם	סימפון
תצא שלא בכתובה	אינה צריכה הימנו גט אפילו מדבריהם	ולא כנסה	על תנאי	רישא דמשנה
תצא שלא בכתובה דאמר אי אפשי באשה נדרנית	גיטא בעיא מדבריהם	כנסה סתם	סתם	סיפא דמשנה אליבא דשמואל

(ב) תירוץ

(i) אין הכי נמי דסיפא לשמואל לא איצטריך למילף דבעיא גט מדבריהם או מספק היכא דכנסה

(ii) ולא אתיא סיפא אלא למילף

(1) דאף על גב דצריכה גט מדבריהם

(2) מ"מ תצא בלא כתובה משום דבעל אי אפשר לי' באשה נדרנית

דף עג. עד דף עד:

סוגיא דאביי ור' אלעזר בקידשה על תנאי

[דף עג עמוד א] תד"ה לא תימא כו' דלאו פירכא היא דהוה מצי לאוקמי מתני' כשלא בעל כו' עכ"ל וכן צ"ל לר"א לקמן דפליגי רב ושמואל בלא בעל אבל בבעל מודה שמואל הא דמותבינן ליה ממתני' משום דכנסה משמע בלא בעל כמ"ש התוספות לקמן וק"ל:

בא"ד ואם תאמר והיכי סלקא דעתך למימר דכנסה בלא בעל דאחולי כו' אם כן אינה מקודשת ומה מועיל כו' עכ"ל ק"ק דטפי ה"ל להקשות כן לפי האמת לר"א דפליגי בלא בעל ויש ליישב ודו"ק:

בד"ה אלא טעמא כו' דלרב אפי' קדשה על תנאי וכנסה ע"ת הואיל ובעל צריכה כו' עכ"ל והא דנקט בפלוגתייהו קדשה ע"ת וכנסה סתם כו' ה"ה לרב אפילו בכנסה ע"ת כיון דבעל צריכה גט אלא משום רבותא דשמואל נקט כנסה סתם דאפילו בכה"ג אינה צריכה גט ובמתני' דקתני כנסה נמי בסתם היינו משום רבותא דאפ"ה תצא שלא בכתובה ומיהו לפי מה שכתבו התוספות לעיל דע"כ לאו משום רבותא דתצא שלא בכתובה נקט דא"כ ה"ל למתני רבותא טפי דאפילו בקדשה סתם וכנסה סתם תצא שלא בכתובה אלא משום רבותא דבעי גט נקט קדשה ע"ת וא"כ הדרא קושיין לדוכתיה דה"ל למתני רבותא טפי דאפילו בכנסה נמי ע"ת בעי גט ודו"ק:

בד"ה ושמואל אמר כו' אמר ר"ג אם מיאנה כו' ובעל כמו שקידשה ולשמואל כו' עכ"ל ובפ' ב"ש כתבו כל זה בלשון אחר ומה שיש לדקדק שם בדבריהם עיין במהרש"ל ובחידושינו שם:

בא"ד ומיהו קשה דתקשי לשמואל מדרבנן דר"א כשהחזירה כו' כצ"ל:

בד"ה בההיא קאמר רב כו' ואין לתמוה על מה שלשם סברא הפוכה דאליבא דר"א דאמר כו' עכ"ל אין רצונם דהצריכותא דהתם אליבא דר"א נאמרה דהא לר"א לא איצטריך כלל להך צריכותא כיון דפלוגתייהו גבי תנאי איירי בלא בעל וגבי קטנה פליגי בבעל אלא דר"ל דבין צריכותא דהכא ובין צריכותא דהתם לאביי וכדי שלא תאמר כפרש"י דהתם למחוק הצריכותא דהתם ולהגיה הצריכותא דהתם כי הכא משום דלפי גירסא דהתם הוה הסברא איפכא מהכא דאין לתמוה על זה דהא ע"כ לר"א אית לן למימר הסברא איפכא מהצריכותא דשמעתין ואם כן אין למחוק גם שם הצריכותא אף על גב דהוי סברא הפוכה מהצריכותא דהכא ובין הצריכותא דהתם ובין דהכא ודאי דלאביי נאמרו דפליגי נמי הכא גבי תנאי דוקא בבעל ואין זה דוחק דעביד פעם צריכותא בסברא זו ופעם בהיפך דכן דרך התלמוד שעושה ב' צריכותות לב' האמוראים כמ"ש התוס' בפרקין דבהך צריכותא דהכא ודהתם הוה צריכותא לשני האמוראים בב' פלוגתייהו וכן יש לכוין דברי התוס' בפרק ב"ש ועיין שם בזה במהרש"ל ובחידושינו שם ודו"ק:

בא"ד והוי קידושין אפ"ה פליג אדרב כו' כצ"ל:
[דף עג עמוד ב] בפרש"י בד"ה גט נמי כו' כדאשמעינן גבי קטנה עכ"ל דליכא תנאה גבי
קטנה כי הכא בקדשה סתם וכנסה סתם וק"ל:

תוס' בד"ה אדם יודע כו' הך צריכותא המ"ל לעיל כי פריך כו' עכ"ל לא ידענא מאי
קאמרי דהא קושטא הוא דהך צריכותא דעביד לעיל דליכא תנאה כו' היינו נמי מה"ט
גופא דקאמר הכא דאדם יודע שאין קידושין כו' משא"כ בתנאה דלא אסיק אדעתיה
לבעול לשם קידושין שסומך עליה שקיימה תנאה כפירוש רש"י לעיל והכא ואי אלישנא
דשינה הכא מדלעיל קאמרי הוא דחוק ודו"ק:

בד"ה והא הכא כו' א"כ תקשי ליה נמי מברייתא דלעיל דוכן קטן שקידש דפליגי כו'
עכ"ל ר"ל דלא הוה ליה לאתויי להקשות מקטנה אלא דמברייתא דכבר מייתי לה וכן
קטן כו' ה"ל להקשות הכי וק"ל:

[דף עד עמוד א] בד"ה ד"ה צריכה כו' קאמר שמואל דצריכה גט משני כו' כצ"ל:

בא"ד והא פליגי תנאי לעיל בבעל כו' בפחות מש"פ א"כ היכי קאמר ר"א ד"ה כו' עכ"ל
ר"ל כיון דבפחות מש"פ דאיכא למימר אדם יודע שאין קידושין כו' איכא למ"ד דלא
קני בבעל מכ"ש בתנאה דלא אסיק אדעתיה לבעול לשם קידושין דלא קני ומיהו איכא
לתרוצי בזה דיש סברא להיפך זה כמ"ש התוס' לקמן דבתנאה איכא למימר דחיילי
קידושי כסף ע"י מחילת התנאי משא"כ בפחות מש"פ דליכא קידושין קמאי ע"י מחילה
כמ"ש התוספות לקמן ודו"ק:

בא"ד וא"ת לרב תקשי למ"ד לא קנו ואפי' למ"ד קנו שמא לא סבר כרב כו' עכ"ל ר"ל
כיון דמ"ד לא קנו ודאי דלא כוותיה ומ"ד נמי קנו אפשר דלא כוותיה תקשי ליה ממ"ד
לא קנו וק"ק דתקשי להו בכה"ג אף לשמואל דמ"ד לא קנו ודאי דלא כוותיה ומ"ד נמי
קנו אפשר דלא כוותיה דשמא דוקא בפחות מש"פ קנו משום דאדם יודע כו' משא"כ
בתנאה כדאמרינן לעיל ויש ליישב ודו"ק:

בא"ד ובהך סברא מצריך תלמודא לפלוגתייהו דרב ושמואל בפ' ב"ש כו' עכ"ל תחלת
הצריכותא מפורש התם הכי משום דאחליה לתנאיה היה בדעתו שיחולו לקדושי כסף
אבל סוף הצריכותא אינה מפורש הכי אלא בההיא דקטנה ליכא בעילת זנות דהא איכא
קידושי דרבנן כ"כ התוס' לעיל ובפ' ב"ש וגבי פחות מש"פ ליכא למימר הכי אבל יש
לכוון דבריהם כפי מה שפירשו התוספות שם הצריכותא בע"א וז"ל ועוד דליכא קידושי
הראשונים דנימא שיחולו כו' וזה שייך נמי בפחות מש"פ ודו"ק:

(1) סיכום דיבור הקודם ומחלוקת רב ושמואל

כתובה	גט	כניסה	קידשה	
	אינה צריכה הימנו גט	ולא כנסה	על תנאי	רישא דמשנה
תצא שלא בכתובה	צריכה הימנו גט דאורייתא	כנסה סתם	על תנאי	סיפא דמשנה אליבא דרב
תצא שלא בכתובה	אינה צריכה הימנו גט	כנסה סתם	על תנאי	שמואל
תצא שלא בכתובה	צריכה הימנו גט מדבריהם	כנסה סתם	סתם	סיפא דמשנה אליבא דשמואל

(2) גמרא

(א) אביי

(i) לא תימא וכו'

(3) שיטת רש"י על "לא תימא" דאביי

(א) לרב

(i) היכא דקידשה בתנאי וכנסה סתם דצריכה הימנו גט

(ii) "לא תימא" דתצא בכתובה

(iii) דבקושטא תצא שלא בכתובה

(4) תוספות דף עג. ד"ה לא תימא

(א) קשיא לרש"י

(i) הרי פשיטא דלרב תצא שלא בכתובה

(ii) דהרי קבענו דלרב היינו משמעות דסיפא דמשנה

(ב) תירוצ

(i) אי לאו מימרא דאביי הוה אמינא

(1) דסיפא בשלא בעל משתעי ואשמועינן דאע"ג דתצא שלא בכתובה מכל מקום צריכה הימנו

גט

(ii) קא משמע לן אביי

(1) דסיפא בבעל משתעי ואשמועינן דאע"ג דצריכה הימנו גט מכל מקום תצא שלא בכתובה

(2) אבל כשלא בעל אכן אינה צריכה הימנו גט

(5) מהרש"א דף עג. ד"ה לא תימא

(א) הי לך ראי' דמצי סליק אדעתין דסיפא ס"ל דצריכה הימנו גט אף על גב דלא בעל

(ב) הקדמה א'

(i) קבענו

(1) דלשמואל קידשה על תנאי וכנסה סתם לא צריכה הימנו גט

(2) ודמקשין בגמרא לשמואל אשר לכאורה סיפא דמשנה ס"ל דצריכה הימנו גט

(ג) הקדמה ב'

(i) שלא כאביי דס"ל

(1) דליכא אלא הוה אמינא

- (א) אשר רב ושמואל בלא בעל קא מיפליגי
- (ב) ודרב ס"ל אשר אף בלא בעל צריכה הימנו גט
- (ii) ר' אלעזר סבירא לי'
- (1) דבקושטא דיקא בלא בעל פליגי רב ושמואל
- (א) ולהיפוך כשבעל אף שמואל מודה דצריכה הימנו גט
- (ד) עכשיו
- (i) כיוון דמקשי בגמרא ממשנתנו לשמואל דס"ל דלא צריכה הימנו גט
- (ii) מוכרחא אשר לר' אלעזר אליבא דרב נוקטין דמשנה בלא בעל משתעי ואפ"ה צריכה הימנו גט
- (ה) עיין עוד כעין זה בסוף תד"ה דברי הכל בדף עד.
- (6) המשך תוספות
- (א) קשיא
- (i) האיך מצי אביי למימר דאי לאו האי דרב הוי אמינא דמשנה דצריכה הימנו גט בלא בעל משתעי
- (ii) אי דלא בעל במה קידש לאשה אשר אמרת דצריכה הימנו גט
- (7) מהרש"א בא"ד ואם תאמר
- (א) קשיא
- (i) במקום להקשות על הא דפירש אביי דהוי מצינו למיטעי אי לאו מימרא דרב
- (ii) ביותר הוי להו להקשות לר' אלעזר אשר אכן ס"ל לרב דבלא בעל צריכה הימנו גט
- (8) המשך תוספות
- (א) תירוץ
- (i) לר' אלעזר למסקנא
- (ii) ואף לאביי אי לאו האי דרב דמפרש דסיפא בבעל איירי
- (iii) היינו טעמא דצריכה הימנו גט אע"ג דלא בעל
- (1) דמחמת דכנסה נקטינן דאחולי אחלי' לתנאו
- (2) ולהכי מקודשת בקידושי כסף הראשונים
- (ב) קשיא
- (i) לא מסתבר אשר מחילה דלאחר קידושי טעות תכשיר לקידושין למפרע
- (ג) תירוצן של תוספות אינה מענייננו
- (9) תד"ה לא תימא – ביאור ר"י על "לא תימא" דאביי
- (א) אביי באמרו "לא תימא" רצונו לומר
- (i) לא תימא כדר' אלעזר
- (1) דמקודשת בקידושי כסף הראשונים מחמת דאחולי אחלי' לתנאו
- (2) לרב בין כשבעל בין כשלא בעל
- (3) ולשמואל כשבעל

(ii) אלא

(1) דתרוייהו ס"ל דכשלא בעל לא צריכה הימנו גט

(2) ולא פליגי אלא כשבעל

(3) והיינו טעמא

(א) דלרב מקודשת דיקא בבעילה שלאחר כניסה

(i) מסברא דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

(ב) ודלשמואל אף בבעילה זו אינה מקודשת

(i) דבעל סמך בבעילה שלו על קידושי כסף הראשונים

(ii) מפני דחשב בטעות אשר אשה תקיים תנאה

(ב) בקיצור

מקודשת	כניסה	קדשה	לר' אלעזר
מקודשת כסף ראשונים	כנסה סתם בין כשבעל בין כשלא בעל	על תנאי	רב
מקודשת כסף ראשונים	כנסה סתם כשבעל	על תנאי	שמואל
אינה מקודשת	כנסה סתם ולא בעל	על תנאי	שמואל

מקודשת	כניסה	קדשה	לאבבי
בבעילה	כנסה סתם ובעל	על תנאי	רב
אינה מקודשת	כנסה סתם ולא בעל	על תנאי	רב
אינה מקודשת	כנסה סתם בין כשבעל בין כשלא בעל	על תנאי	שמואל

(10) תוספות ד"ה אלא טעמא דרב

(א) תוספות מייתי ראי' דהשתא דקבענו לשיטת אבבי אליבא דרב

(i) בקידשה על תנאי וכנסה סתם ובעל דצריכה הימנו גט

(ii) מחמת דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

(iii) מהאי טעמא גופה מקודשת לרב אפילו בקידשה על תנאי וכנסה על תנאי

(ב) ומובן דלשמואל

(i) דס"ל בקידשה על תנאי וכנסה סתם ובעל דאינה צריכה הימנו גט

(ii) מכל שכן דבקידשה על תנאי וכנסה על תנאי דאינה צריכה הימנו גט

(11) מהרש"א

(א) קבענו דביותר מסתבר דאינה צריכה הימנו גט

(i) היכא דקידשה או כנסה על תנאי

(ii) מהיכא דקידשה או כנסה סתם

(ב) ותיקשי

- (i) אמאי קאמרי בגמרא דרב ושמואל קא מיפליגי בקידשה על תנאי וכנסה סתם
- (ii) עדיף הוי לה למילף דפליגי אפילו בקידשה על תנאי וכנסה על תנאי
- (iii) ודאפילו הכי ס"ל רב דצריכה הימנו גט
- (ג) תירוץ
- (i) עדיף לה לגמרא למילף אשר לשמואל אפילו בקידשה על תנאי וכנסה סתם לא צריכה הימנו גט
- (ד) קשיא
- (i) בסיפא דמשנה אליבא דרב אמאי תני דצריכה הימנו גט דיקא בכנסה סתם
- (ii) דהרי מובן דליכא למימר אשר משנה להבנת רב רוצה להשמיענו רבותא לשיטת שמואל
- (ה) תירוץ
- (i) תני דיקא כנסה סתם למילף דאפילו בקידשה על תנאי וכנסה סתם תצא שלא בכתובה
- (ו) קשיא
- (i) קבענו לעיל לרב במהרש"א ד"ה על מנת
- (1) דליכא למימר אשר רבותא דסיפא דמשנה היינו דתצא שלא בכתובה
- (2) דאלו כן ביותר הוי לה למשנה למילף דתצא שלא בכתובה בקידשה סתם וכנסה סתם
- (3) ודלכן מוכרח אשר רבותא דמשנה היינו דצריכה הימנו גט
- (ii) ולפי זה אכתי קושיית מהרש"א במקומה עומדת
- (1) דלגבי צריכה הימנו גט ביותר הוי לה למשנה למילף דצריכה הימנו גט בקידשה על תנאי וכנסה על תנאי
- (12) המשך גמרא
- (א) הקדמה א'
- (i) "קידושי טעות" בהמשך סוגיא זו משמעו קידשה על תנאי וכנסה סתם
- (ii) "קידושי קטנות" בהמשך סוגיא זו משמעו קטנה שלא מיאנה והגדילה ובא עלי'
- (iii) "ראשון" בקידושי קטנות היינו מי שהי' בעל של אותה אשה בקטנותה ובא עלי' כשהגדילה
- (iv) "שני" בקידושי קטנות היינו מי שנתן לאשה זו קידושי כסף לאחר שבעל אותה ראשון כשהגדילה
- (ב) הקדמה ב'
- (i) שים לב
- (1) הגם דבקידושי טעות יכול להיות שכנסה ולא בעל
- (2) בקידושי קטנות מדובר דיקא היכא דבעל אותה ראשון כשהגדילה
- (ג) מחלוקת רב ושמואל בקידושי קטנות
- (i) לרב
- (1) מקודשת לראשון וצריכה הימנו גט
- (2) ולכן אלו אח"כ עמדה וקיבלה קידושין מן שני אינה צריכה הימנו גט

- (ii) לשמואל
- (1) אינה מקודשת לראשון ואינה צריכה הימנו גט
- (2) ולכן אלו אח"כ עמדה וקיבלה קידושין מן שני צריכה הימנו גט
- (ד) עכשיו
- (i) לר' אלעזר
- (1) מחלוקת רב ושמואל בקידושי קטנות שונה ממחלוקתן בקידושי טעות
- (2) דהרי
- (א) בקידושי טעות מודי תרוייהו דבבעל מקודשת בקידושי כסף הראשונים
- (ב) משא"כ
- (i) בקידושי קטנות אשר בעלה כשהגדילה
- (ii) ואפילו הכי ס"ל שמואל דאינה מקודשת
- (3) ומובן הא דאיצטריך להו למיפליגי בין בקידושי קטנות בין בקידושי טעות
- (ii) ברם לאביי
- (1) הני מחלוקות דומות הן
- (2) דהרי
- (א) לשמואל
- (i) בקידושי טעות לא צריכה הימנו גט אפילו כשבעל
- (ii) בדומה לקידושי קטנות דבעלה כשהגדילה ולא צריכה הימנו גט
- (ב) ולרב
- (i) צריכה הימנו גט בין בקידושי טעות כשבעל בין בקידושי קטנות דבעל אותה כשהגדילה
- (3) ותיקשי לאביי הא דאיצטריך להו למיפליגי בתרוייהו
- (ה) תירוץ לקושייתן על אביי
- (i) הי לך צריכותא אשר בגללי' איצטריך להו למיפליגי בתרוייהו
- (ii) ביותר מסתבר דמקודשת בבעילה בקידושי קטנות מן בקידושי טעות
- (1) משום
- (א) דבקידושי קטנות לית למיטעי דעל קידושי כסף הראשונים סמך
- (i) דאדם יודע דאין קידושי קטנה כלום
- (ii) ולכן מובן דגמר ובעל לשם קידושין
- (2) משא"כ בקידושי טעות
- (א) דאין אדם יודע דקידושי כסף הראשונים שלו בטלים
- (i) דמצי למיטעי שתקיים תנאה
- (ii) ולכן יכול להיות דעל קידושין ראשונים סמך כשבעל

(iii) ולכן

- (1) אלו אתמר מחלוקת דרב ושמואל דיקא בקידושי קטנות
(א) ה"א דבקידושי טעות מודה רב לשמואל דאינה מקודשת
(2) ואלו אתמר מחלוקת דרב ושמואל דיקא בקידושי טעות
(א) ה"א דבקידושי קטנות מודה שמואל לרב דמקודשת בבעילה

(13) ברייתא בדף עג:

(א) עובדא

(i) קידשה בפחות משה פרוטה ואחר כך בעל

(ב) דין

(i) חד מאן דאמר ס"ל דקנה מחמת דקידשה בהאי בעילה

(1) דאדם יודע שאין קידושין תופסין בפחות משה פרוטה וגמר ובעל לשם קידושין

(ii) ואידך מאן דאמר ס"ל דלא קנה ואינה מקודשת

(1) דאין אדם יודע שאין קידושין תופסין בפחות משה פרוטה

(2) וכי קא בעל אדעתא דקידושי כסף הראשונים בעל בטעות

(14) תוספות ד"ה אדם יודע

(א) קשיא

(i) על סמך גמרא זו אמאי לא מבססין צריכותא לרב ושמואל

(ii) דהיינו

(1) דשיטת רב מסתבר ביותר היכא דאדם יודע

(2) ושיטת שמואל מסתבר ביותר היכא דאין דאדם יודע

(15) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אכן סברא זו הרי היא עצם סברת הצריכותא דהבאנו

(ii) דהיינו

(1) בקידושי קטנות מסתבר ביותר דאין אדם יודע

(2) ובקידושי טעות מסתבר ביותר דאדם יודע

(ב) תירוץ בדוחק

(i) תוספות מקשין אמאי שינו קצת בלישנא דידהו

(16) יבמות דף קי.

(א) גמרא ביבמות מציע שיטת אביי לרב ושמואל אשר לגבי דינא דומות לגמרא דידן בכתובות

לאביי	רב	בעל	לא בעל
קידושי טעות	רב	צריכה הימנו גט	אינה צריכה הימנו גט
	שמואל	אינה צריכה הימנו גט	אינה צריכה הימנו גט
קידושי קטנות	רב	צריכה הימנו גט	[לא שייך דלא בעל]
	שמואל	אינה צריכה הימנו גט	[לא שייך דלא בעל]

(ב) ברם

(i) שלא כבסוגיא דידן

(1) דמפרשי לאביי אשר לרב כשבעל בקידושי טעות מקודשת בבעילה זו

(2) התם מפרשי לאביי אשר לרב כשבעל בקידושי טעות מקודשת בקידושי כסף הראשונים

(ג) שים לב

(i) דשיטת אביי ביבמות לרב דומה לשיטת ר' אלעזר בפרט זה דמקודשת לרב בקידושי כסף הראשונים

(ii) אבל שונה שיטת אביי ביבמות משיטת ר' אלעזר בנקודות אלו

(1) אביי סבירא לי' דדיקא כשבעל קסבר רב דמקודשת בקידושי כסף הראשונים

(2) ואביי ס"ל נמי דלשמואל בקידושי טעות אפילו כשבעל אינה מקודשת בקידושי כסף הראשונים

(ד) שאלה

(i) מכוח איזה סברא קא פליג אביי על ר' אלעזר לשיטת רב

(ה) תשובה

(i) אביי ס"ל דלרב לא אמרינן דאחולי אחלי' לתנאו אלא בסיוע דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

(ו) שאלה

(i) מכוח איזה סברא קא פליג אביי על ר' אלעזר לשיטת שמואל

(ז) תשובה

(i) אביי ס"ל דשמואל לית לי' סברת אחולי אחלי' לתנאו כל עיקר

(ח) בדומה לגמרא דידן מקשין ביבמות ככה:

(i) לר' אלעזר

(1) מחלוקת רב ושמואל בקידושי קטנות שונה ממחלוקתן בקידושי טעות

(2) דהרי

(א) בקידושי טעות מודי תרוייהו דבעל מקודשת בקידושי כסף הראשונים

(ב) משא"כ

(i) בקידושי קטנות אשר בעל אותה כשהגדילה

(ii) ואפילו הכי ס"ל שמואל דאינה מקודשת

(3) ומובן הא דאיצטריך להו לרב ושמואל למיפליגי בין בקידושי בתרוייהו

(ii) אבל

(1) לשיטת אביי

(א) אשר שמואל אית לי' דבקידושי טעות אינה מקודשת אפילו כשבעל

(ב) דדומה בדינו לקידושי קטנות דלשמואל אינה מקודשת לראשון אע"פ שבעל אותה כשהגדילה

(2) תיקשי הא דאיצטריך להו לרב ושמואל למיפליגי בין בקידושי קטנות בין בקידושי טעות

(ט) תירוץ

(i) הי לך טעמא – "צריכותא דיבמות" – להא דאיצטריך להני ב' מחלוקות

(1) ביותר מסתבר דמקודשת בקידושי כסף הראשונים בקידושי טעות כשבעל מבקידושי קטנות

(2) והיינו טעמא

(א) דבקידושי טעות כשבעל

(i) כיוון דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

(ii) אית לן למימר דעל קידושי כסף ראשונים סמך ומחלי' לתנאו

(3) משא"כ בקידושי קטנות ליתא להאי סברא מחמת ב' טעמים

(א) טעם א'

(i) בקידושי קטנות בלאו הכי אין בעילתו בעילת זנות דהרי מיהת מקודשת לו מכבר מדרבנן

(ii) ולכן יכול להיות דלא קא סמך על קידושי כסף הראשונים

(ב) טעם ב'

(i) אכן ליכא קידושי כסף ראשונים

(ii) ולכן

(1) אלו אתמר מחלוקת דרב ושמואל דיקא בקידושי טעות

(א) ה"א דבקידושי קטנות מודה רב לשמואל דאינה מקודשת

(2) ואלו אתמר מחלוקת דרב ושמואל דיקא בקידושי קטנות

(א) ה"א דבקידושי טעות מודה שמואל לרב דמקודשת בקידושי כסף הראשונים

(17) תד"ה בההיא קאמר רב כמבואר במהרש"א

(א) רש"י ביבמות מוחק לצריכותא דאביי התם משום

(i) דצריכותא דהתם נוקטת לאביי בקידושי טעות

(1) דאי אפשר להיות מקודשת אלא בקידושי כסף הראשונים

(ii) משא"כ צריכותא דהכא נוקטת דלאביי בקידושי טעות

(1) דאי אפשר להיות מקודשת אלא בבעילה

(ב) אבל תוספות ס"ל דאין למחוק צריכותא דיבמות מכוה ג' טעמים:

(i) טעם א'

- (1) הגם דקבענו דלר' אלעזר לא איצטריכא לגמרא למייתי שום צריכותא
- (2) מ"מ הוכחנו מדבריו בקידושי טעות דהיכא דמקודשת מקודשת בקידושי כסף הראשונים

(ii) טעם ב'

- (1) יכול להיות דסוגיא ביבמות צודק בשיטת אביי

(iii) טעם ג'

- (1) כך דרכה של גמרא בכלל לקבוע צריכותות שונות די שיהן סברות הפוכות
- (2) כגון הכא אשר

(א) לצריכותא דידן

- (i) מסתבר ביותר שיטתי' דרב בקידושי קטנות
 - (ii) ומסתבר ביותר שיטתי' דשמואל בקידושי טעות
- (ב) ולצריכותא דיבמות

- (i) מסתבר ביותר שיטתי' דרב בקידושי טעות
- (ii) ומסתבר ביותר שיטתי' דשמואל בקידושי קטנות

(18) תוספות ד"ה דברי הכל צריכה הימנו גט בדף עג:

(א) הקדמה א' לקושיית תוספות

(i) ברייתא דף עג: דכבר הזכרנו אותה לעיל

(1) עובדא

(א) קידשה בפחות משה פרוטה ואח"כ בעל

(2) דין

(א) חד מאן דאמר ס"ל דקנה מחמת דקידשה בהאי בעילה

(i) דאדם יודע שאין קידושין תופסין בפחות משה פרוטה וגמר ובעל לשם קידושין

(ב) ואידך מאן דאמר ס"ל דלא קנה ואינה מקודשת

- (i) דאין אדם יודע שאין קידושין תופסין בפחות משה פרוטה
- (ii) וכי קא בעל אדעתא דקידושי כסף הראשונים בעל דאינם שוה פרוטה

(ב) הקדמה ב' לקושיית תוספות

(i) קבענו לר' אלעזר

(1) דבקידושי טעות מודי כולי עלמא – אף רב ושמואל – דמקודשת

(2) ודלא פליגי רב ושמואל אלא כשלא בעל

(ג) הקדמה ג'

(i) בהוה אמינא של תוספות זו

- (1) עוד לא הכירו מה שכבר קבענו אשר לר' אלעזר בקידושי טעות כשבעל מקודשת בקידושי כסף הראשונים

(2) ואכתי סבירא להו דמקודשת בבעילה מכוח סברא דאדם יודע דאין קידושי כסף הראשונים כלום

(ד) הקדמה ד'

(i) ביותר מסתבר למימר אדם יודע שאין קידושין תופסין בפחות משה פרוטה

(ii) מלמימר אדם יודע שאין קידושי כסף הראשונים תופסין בקידושי טעות

(iii) דהרי בקידושי טעות איכא למימר דסומך בטעות שתקיים תנאו

(ה) קשיא א'

(i) כיוון דאיתא בברייתא

(1) דלגבי המקדש בפחות משה פרוטה ובעל איכא מאן דאמר דלא קנה ודאינה מקודשת בבעילה זו

(2) מכל שכן דהאי מ"ד ס"ל בקידושי טעות כשבעל דאינה מקודשת בבעילה

(ii) ותיקשי לר' אלעזר דס"ל דלכולי עלמא בקידושי טעות מקודשת בבעילה

(ו) קשיא ב'

(i) בין לאביי בין לר' אלעזר תיקשי לרב דס"ל דבקידושי טעות מקודשת כשבעל

(ii) דהרי

(1) אותו מאן דאמר בברייתא דס"ל

(א) דאינה מקודשת בהמקדש בפחות משה פרוטה ובעל

(ב) הגם דביותר מסתבר למימר אדם יודע

(2) על כרחך דס"ל דבקידושי טעות אינה מקודשת כשבעל

(א) אשר בה לא מסתבר כל כך למימר אדם יודע

(iii) ואף אותו מאן דאמר בברייתא דס"ל דמקודשת בהמקדש בפחות משה פרוטה ובעל

(iv) יכול להיות דס"ל

(1) דדיקא בהמקדש בפחות משה פרוטה ובעל מקודשת דביותר מסתבר למימר אדם יודע

(2) אבל בקידושי טעות ובעל אינה מקודשת דלא מסתבר כל כך למימר אדם יודע

(19) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הוי מצי תוספות להקשות קושיא זו אף לר' אלעזר אליבא דשמואל

(ii) דהרי שמואל אליבא דר' אלעזר אף הוא ס"ל דבקידושי טעות מקודשת כשבעל

(20) המשך תוספות

(א) תירוץ לקושיא ב' של תוספות

(i) קבענו לעיל לר' אלעזר

(1) אשר בקידושי טעות כשבעל ולרב אף כשלא בעל

(2) מקודשת בקידושי כסף הראשונים ולא בבעילה

(ii) ואף הבאנו לצריכותא דיבמות אשר

(1) ביותר מסתבר דמקודשת בקידושי כסף הראשונים בקידושי טעות כשבעל מבקידושי קטנות

(2) והיינו טעמא

(א) דבקידושי טעות כשבעל

(i) כיוון דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

(ii) אית לן למימר דעל קידושי כסף ראשונים סמיך ומחלי' לתנאו

(3) משא"כ בקידושי קטנות ליתא להאי סברא מחמת ב' טעמים

(א) טעם א'

(i) בלאו הכי אין בעילתו בעילת זנות דהרי מיהת מקודשת לו מכבר מדרבנן

(ב) טעם ב'

(i) אכן ליכא קידושי כסף ראשונים

(iii) עכשיו

(1) סברת צריכותא זו מצינו לאמרה אף ליחס קידושי קטנות לקידושי פחות משהו פרוטה:

(2) ביותר מסתבר דמקודשת בקידושי כסף הראשונים בקידושי טעות כשבעל מהיכא דקידשה

בפחות משהו פרוטה ובעל

(3) והיינו טעמא

(א) דבקידושי טעות כשבעל

(i) כיוון דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

(ii) אית לן למימר דעל קידושי כסף ראשונים סמיך ומחלי' לתנאו

(4) משא"כ בקידושי פחות משהו פרוטה ליתא להאי סברא

(א) דאע"ג דליכא למימר טעם א' דלעיל דהרי ליכא קידושין דרבנן בקידש בפחות משהו

פרוטה

(ב) מ"מ טעם ב' דלעיל שייך שפיר

(i) דבהמקדש בפחות משהו פרוטה

(ii) ליכא קידושין ראשונים אשר מצינו למימר דמקודשת על ידיהן

(iv) ולכן מובן

(1) דאף מאן דאמר לא קנו בהמקדש בפחות משהו פרוטה ובעל

(2) יכול להיות דסבירא לי' כרב ושמואל דמקודשת בקידושי טעות כשבעל

(21) מהרש"א

(א) לא הוציעו תוספות תירוץ זו אלא לקושיא ב' שלהן דהיינו לקושיא שלהן לרב

(ב) ברם תירוץ זו עולה אף לקושיא א' שלהן דהיינו לקושיא שלהן לר' אלעזר

דף עד:

תד"ה ממאנת וכל א"ד שבו

דף עד עמוד ב] בד"ה ממאנת כו' שאם נודע לה הטעות יש לה למאן דאם לא מיאנה ועמדה אצלו מחלה התנאי כו' עכ"ל ק"ק לפ"ז מאי פריך לעיל לשמואל ממתני' דהכא הא גיטא בעיא אימא דמיירי בכה"ג דנודע לה הטעות ועמדה אצלו הרי מחלה התנאי ויש ליישב וק"ל:

בא"ד ושמואל לא סבר כו' כי אלא בקדושי טעות דוקא כו' עכ"ל והא דאמר שמואל לעיל גבי קטנה שלא מיאנה והגדילה כו' דצריכה גט משני היינו מן התורה אבל מדרבנן צריכה נמי גט מראשון כו' וכ"כ התוס' בפ' בא סימן וכן פרש"י לעיל ובההיא מתני' דנדה דאינה ממאנת אחר שתביא ב' שערות והיינו מדרבנן אבל קשה לפ"ז אמאי קאמרי דבקדושי קטנות לא סבר שמואל כו' ישמעאל והא שפיר קאמר דממאנת מן התורה וצריכה גט משני אלא מדרבנן אינה ממאנת וצריכה גט גם מראשון וצ"ע:

בא"ד א"כ תקשי לשמואל סתם מתני' דהתם דלא מצי לאוקמא מתני' דהתם כו' עכ"ל היינו הך מתני' דס"פ נושאין דלא מתוקמא מלתיה דשמואל דאמרינן י' כהנים כו' אלא אי משכחת מתני' בקדושי טעות ע"ש הסוגיא וק"ל:

(1) הקדמה א'

- (א) "קידושי טעות" בהמשך סוגיא זו משמעו קידשה על תנאי וכנסה סתם
- (ב) קידושי קטנות" בהמשך סוגיא זו משמעו קטנה שלא מיאנה והגדילה ובא עלי'
- (ג) "ראשון" בקידושי קטנות היינו בעל של אותה אשה בקטנותה אשר בא עלי' כשהגדילה
- (ד) "שני" בקידושי קטנות היינו מי שנתן לאשה זו קידושי כסף לאחר בעילה שבעל ראשון כשהגדילה

(2) הקדמה ב'

- (א) שמואל סבירא לי' בקידושי קטנות
 - (i) דאינה מקודשת לראשון ואינה צריכה הימנו גט
 - (ii) ולכן אלו אח"כ עמדה וקיבלה קידושין מן שני צריכה גט משני

(3) הקדמה ג'

- (א) שמואל בשם ר' ישמעאל
 - (i) אשה שקידושי' קידושי טעות אינה צריכה הימנו גט אפילו כשבעל
 - (ii) וכן בקידושי קטנות אשר בעל אותה כשהגדילה אינה צריכה הימנו גט

(4) תוספות

- (א) יכול להיות
 - (i) דשמואל ס"ל כו' ישמעאל דלא צריכה הימנו גט דיקא בקידושי טעות
 - (ii) אבל בקידושי קטנות פליג אר' ישמעאל וס"ל דצריכה גט מראשון

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אי אמרת דלשמואל בקידושי קטנות צריכה גט מראשון

(ii) הרי תפסי בה קידושי ראשון ולא תפסי בה קידושי שני

(iii) ואמאי אית לי' שמואל דצריכה גט משני

(ב) תירוץ

(i) אין הכי נמי

(ii) ומוכרח

(1) דשמואל ס"ל כר' ישמעאל אף בקידושי קטנות דלא צריכה גט מראשון

(2) ולכן צריכה גט משני

(iii) והא דקאמר תוספות דלשמואל צריכה גט מראשון

(1) היינו דוקא מדרבנן

(ג) קשיא

(i) השתא דאמרת דמיהת מדאורייתא ס"ל שמואל כר' ישמעאל

(ii) לא הוי להו לתוספות למימר בדרך כלל אשר שמואל לא ס"ל כר' ישמעאל בקידושי קטנות

(6) עיין עוד לעיל בסוגיא דקידשה על תנאי שאין בה נדרים לקושיית מהרש"א דמבוססת על דברי תוספות

לגבי "עומדת אצלו"

תד"ה חכם עוקר נדר מעיקרו ובא"ד ודוקא

בד"ה חכם עוקר כו' היא נמאסת בעיניו כשזוכר שהיו בה מומין כו' עכ"ל אבל ביה ליכא קפידא דאיתתא בכל דהו ניהא לה כו' כ"ה לשון הרא"ש:

בא"ד ודוקא כו' והתירה קודם ידיעת הבעל כו' כדקתני במתני' כו' ולא מפליג בין בני היתר כו' עכ"ל ועיין גם בזה לשון הרא"ש וק"ק לדבריהם דאכתי תקשי לך מתני' דה"נ לא מפליג במתני' בין היתר לאחר ידיעת הבעל לקודם ידיעת הבעל ויש ליישב דלישנא דמתני' ונמצא עליה נדרים ודאי דמשמע דלא הותר קודם ידיעת הבעל וק"ל:

(1) משנה

(א) נמצאו עלי נדרים אינה מקודשת

(2) ברייתא

(א) הלכה אצל חכם והתירה מקודשת

(3) תוספות

(א) מקודשת דיקא כשהתירה קודם ידיעת הבעל

(ב) והא ראי'

(i) דקתני במתניתין נמצאו עלי' נדרים אינה מקודשת

(ii) ולא קאמרי אשר דין שלה תלוי באלו אותן נדרים אכתי בני התרה הן

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי במתניתין לא קאמרי דדין שלה תלוי באלו התיר חכם לנדרים קודם לידיעת הבעל

(ב) תירוץ

(i) משנה מרמזת אשר מקודשת אם התיר חכם לנדרים לפני ידיעת הבעל

(ii) משום דמילים "ונמצאו עלי' נדרים" משמע דאינה מקודשת דיקא היכא דאכתי היו נדרים כשנמצאו על ידי בעל

תוספות ד"ה משום שם רע

בד"ה משום ש"ר כו' שלא התנה ולא כו' ולר' מאיר דבעינן תנאי כפול אפילו לעז כו'
עכ"ל עיין על כל דבריהם מפורש בתוס' שם:

דף עה:

תד"ה אבל במומין שבגלוי ובא"ד אבל במומין

[דף עה עמוד ב] בד"ה אבל במומין כו' דכשהתנה לא על מומין שבגלוי נתכוין כו' עכ"ל ולא ניהא להו למימר דר' מאיר פליג נמי במומין שבגלוי ומשום הך סברא הואיל והתנה ודו"ק:

בא"ד וקאי בין ארשות האב בין ארשות הבעל וה"ק אינו יכול כו' עכ"ל אבל בהגהת אשר"י כתוב דלא פליגי רבנן אלא אסיפא דנכנסה לרשות הבעל דאילו ארישא שארוסה היתה יכול להיות שלא הכיר אפילו הם בגלוי והא נמי אם יש עמו מרחץ כו' ע"ש:

(1) משנה

(א) הקדמה

(i) מי שארס אשה ונמצאו בה מומין ולכן ממאן לקחתה

(ii) אז

(1) אלו הוברר דמשנתארסה נולדו מומין אלו

(א) נסתחפה שדהו של בעל ומשלם כתובתה

(2) אלו הוברר דעד שלא נתארסה נולדו מומין אלו

(א) מקחו מקח טעות ולא משלם כתובתה

(ב) אי לאו דנוקטין דהכיר בעל באותן מומין ונתפייס

(ב) ר' מאיר

ר' מאיר	
עודה בבית אביה	על האב להביא ראי'
נכנסה לרשות בעלה	על בעל להביא ראי'

(i) עודה בבית אביה

(1) על האב להביא ראי' דלאחר שנתארסה נולדו מומין אלו

(ii) נכנסה לרשות בעל

(1) על בעל להביא ראי' דעד שלא נתארסה נולדו מומין אלו

(ג) חכמים אליבא דתוספות

לתוספות	חכמים בסתר	חכמים בסתר	חכמים שבגלוי
עודה בבית אביה	על האב להביא ראי'	בדאיכא מרחץ	אף בלי מרחץ
נכנסה לרשות בעלה	על בעל להביא ראי'	בעל אינו יכול לטעון	בעל אינו יכול לטעון

(i) במומין שבסתר מודים חכמים לר' מאיר

(ii) אבל

(1) במומין שבגלוי קא מיפליגי על ר' מאיר וסבירא להו

(א) אשר "בעל אינו יכול לטעון"

(i) כלומר דמשלם כתובתה אף אלו הביא ראי' דעד שלא נתארסה נולדו מומין אלו

(ii) משום דנוקטין דמומין שבגלוי נודעו לבעל אף בעודה בבית אביה ונתפייס

(2) ובמומין שבסתר נמי אינו יכול לטעון בדאיכא מרחץ בעיר

(א) דנוקטין דידע למומין שלה על ידי קרובותיו שבדקו אותה ונתפייס

(ד) חכמים אליבא דאשר"י

לאשר"י	חכמים בסתר בדליכא מרחץ	חכמים בסתר בדאיכא מרחץ	חכמים שבגלוי אף בלי מרחץ
עודה בבית אביה	על האב להביא ראי'	על האב להביא ראי'	על האב להביא ראי'
נכנסה לרשות בעלה	על בעל להביא ראי'	בעל אינו יכול לטעון	בעל אינו יכול לטעון

(i) במומין שבסתר מודים חכמים לר' מאיר

(ii) וכן במומין שבגלוי בעודה בבית אביה

(iii) אבל

(1) במומין שבגלוי כשנכנסה לרשות בעלה קא מיפליגי רבנן על ר' מאיר וסבירא להו

(א) דבעל אינו יכול לטעון

(ב) דנוקטין דידע בעל ונתפייס

(2) והיכא דאיכא מרחץ בעיר

(א) למומין שבסתר כשנכנסה לרשות בעלה

(ב) גם כן בעל אינו יכול לטעון

(ג) דנוקטין דידע למומין שלה על ידי קרובותיו שבדקו אותה ונתפייס

(ה) שים לב אליבא דאשר"י

(1) אשר במומין שבסתר בעודה בבית אביה ואיכא מרחץ בעיר

(2) לא נקטינן דידע למומין שלה על ידי קרובותיו

(3) דאין רגילות שיבדקנה קרוביו קודם האירוסין בקרוביו

(2) תוספות

(א) הקדמה

(i) משנה דידן סיפא היא לרישא דמשנה דמשתעי באשה שקידשה על תנאי שאין בה נדרים

(ii) ומסתבר דבדומה לרישא משתעי סיפא בקידשה על מנת שאין בה מומין

(ב) קשיא

(i) אמאי נפקא מינה לחכמים בין מומין שבסתר למומין שבגלוי

(ii) הרי קידשה על תנאי שאין בה מומין

(ג) תירוץ

(i) נקטינן

(1) דכשהתנה לא על מומין שבגלוי נתכוין

(2) דאותן ראה ונתספייס

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא מתרצי

(1) דבקושטא בנקודה זה פליג ר' מאיר על חכמים

(א) כלומר דר' מאיר ס"ל דמחמת דקידשה על תנאי

(ב) לא נקטינן דמומין שבגלוי ראוה אותן ונתפייס

(ב) תירוץ

(i) משום דתירוץ זו דוחק קצת

תוספות ד"ה תברא

בד"ה תברא פר"ח שבועה עכ"ל עיין בערוך כדאמרינן במ"ק מאי תברא תברי בתי
ע"ש:

דף עד. עד דף עו:

סוגיא דנמצאו בה מומין

בד"ה מי ששנה כו' ה"נ פליגי בהכי כו' אבל נכנסה לרשות הבעל א"צ להביא ראיה כו' ותנא דסיפא סבר כו' עכ"ל דליכא לאוקמא בכה"ג כולה כו' יהושע דעודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה להוציא מחזקת ממון ובכנסה לרשות הבעל צריך הבעל להביא ראיה משום דאיכא למימר חזקה אין אדם שותה בכוס כו' דאם כן תקשי כדפרכינן בעד שלא תתארס נמי דליכא למימר כדלקמן בשתתארס איכא חזא במקום תרתי דהא לר' יהושע חזקת הגוף ליתא כלל לגבי חזקת ממון ואם כן הני תרתי דבעל דהיינו חזקת ממון וחזקת דאין אדם מפיס במומין עדיפי מהנך תרתי דאשה דהיינו חזקת הגוף וחזקה דאין אדם שותה כו' אבל לקמן לר"ג ניחא כמ"ש התוס' לקמן ובזה יתיישב מה שתמה בזה מהרש"ל ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) מי שקידש אשה על תנאי שאין בה מומין ונמצאו בה מומין

(i) אלו הוברר דמשנתארסה נולדו בה מומין אלו ומוציאה

(1) אז נסתחפה שדהו של בעל ומשלם כתובתה

(ii) אבל אלו הוברר דמקודם שנתארסה נולדו בה מומין אלו

(1) אז

(א) אי לאו דסבירא לן דמאיזה טעם מחל לתנאו

(ב) מקחו מקח טעות ואינו משלם כתובתה

(2) הקדמה ב'

(א) בגוון דלא ידוע מתי נולדו מומין הללו

(ב) ולכן מסופקים אלו משלם בעל לכתובתה כשמוציאה

(ג) אז

(i) אלו הולכין בתר חזקת הגוף

(1) נוקטין לטובת אב שלא נולדו בה מומין אלו עד לאחר אירוסין

(ii) אלו הולכין בתר חזקת ממון

(1) נוקטין לטובת בעל אשר לפני אירוסין נולדו

(3) הקדמה ג'

(א) מחלוקת ר' יהושע ורבן גמליאל בדף יב: בדאיכא חזקת ממון נגד חזקת הגוף

(i) ר' יהושע אית לי' דהולכין בתר חזקת ממון

(ii) רבן גמליאל אית לי' דהולכין בתר חזקת הגוף

(4) משנה

(א) מי שקידש אשה על תנאי שאין בה מומין ונמצאו בה מומין

- (i) רישא
 (1) עודה בבית אביה
- (א) האב צריך להביא רא' שמשנתארסה נולדו בה מומין אלו ונסתחפה שדהו
 (ב) ואי לא הביא רא' לא משלם בעל לכתובתה
- (ii) סיפא
 (1) נכנסה לרשות בעל
- (א) הבעל צריך להביא רא' שעד שלא נתארסה נולדו בה מומין אלו ומקחו מקח טעות
 (ב) ואי לא הביא רא' משלם לכתובתה
- (5) גמרא – שיטת ר' אלעזר במשנה
 (א) לר' יהושע
 (i) קבענו דאזיל בתר חזקת ממון נגד חזקת הגוף
 (ii) ולכן
 (1) רישא דמשנה בעודה בבית אביה דעל האב להביא רא' אתיא כר' יהושע
 (2) ולא דוקא היא דבקושטא על האב להביא רא' אף בסיפא כשנכנסה לרשות בעל
 (3) דאף ברשות בעל אזיל ר' יהושע בתר חזקת ממון נגד חזקת הגוף
 (ב) לרבן גמליאל
 (i) קבענו דאזיל בתר חזקת הגוף נגד חזקת ממון
 (ii) ולכן
 (1) סיפא דמשנה דעל בעל להביא רא' אתיא כרבן גמליאל
 (2) ולא דוקא היא דבקושטא על בעל להביא רא' אף ברישא בעודה בבית אביה
 (3) דאף ברשות אב אזיל רבן גמליאל בתר חזקת הגוף נגד חזקת ממון
- (6) גמרא – שיטת רבא כמבואר בתוספות ד"ה וחדא במקום תרתי
 (א) חלק א'
 (i) בין רישא דמשנה בין סיפא דמשנה אתיא כרבן גמליאל
 (ב) חלק ב'
 (i) מלבד חזקת הגוף אשר לרבן גמליאל גוברת על חזקת ממון
 (ii) עלינו לדין גם כן בחזקת כאן נמצאו כאן היו
 (iii) אשר חזקה זו בעודה בבית אביה מפרכת לחזקת הגוף ומוכיחה דעד שלא נתארסה כבר נולדו מומין אלו
 (iv) ולכן בעודה בבית אביה מודה רבן גמליאל אשר על אב להביא רא'
 (ג) חלק ג'
 (i) שים לב
 (1) דכשנכנסה לרשות בעל

- (2) אז מסייעת חזקת כאן נמצאו כאן היו לחזקת הגוף של אב
- (3) דתרוייהו מוכיחין דמשנתארסה נולדו בה מומין אלו
- (ii) ולכן מובן אשר על בעל להביא רא' (ד) חלק ד'
- (i) קשיא לשיטת רבא
- (1) כשנכנסה לרשות בעל תיסגי לי' לבעל להביא רא' דמשנתארסה בבית אביה כבר נולדו בה מומין אלו
- (2) דהרי
- (א) כיון דהוכיח בעל אשר דכשהיתה ארוסה בבית אביה כבר נולדו בה מומין אלו
- (ב) הדר מפרכת חזקת כאן נמצאו (בבית אביה) כאן היו לחזקת הגוף של אב
- (ג) ונוקטין אשר עד שלא נתארסה נולדו מומין אלו
- (ii) תירוץ
- (1) היכא דנכנסה לרשות בעל צריכין לדין בב' חזקות נוספות
- (א) חזקה דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו
- (i) אשר חזקה זו אין לה מקום אלא כשנכנסת לרשות בעלה
- (ii) ומכוח חזקה זו נוקטין
1. דאף אלו צודק בעל דעד שלא נתארסה נולדו בה מומין אלו
2. מ"מ מחמת שכנסה מחל למומין אלו
- (ב) וחזקה דאין אדם מיפייס במומין
- (i) אשר כשנכנסה אשה לרשות בעל עומדת חזקה זו בניגוד לחזקה דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו
- (2) השתא
- (א) היכא דלא הביא בעל רא' אלא דמשנתארסה בבית אביה כבר נולדו בה מומין אלו
- (ב) איצטריך בעל למיסמך
- (i) בין על חזקת כאן נמצאו כאן היו לברר דעד שלא נתארסה נולדו בה מומין אלו
- (ii) בין על חזקה דאין אדם מיפייס במומין לבטל חזקת אין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו ולברר שלא מחל למומין אלו
- (3) וכל היכא דאיצטריך למיסמך על ב' חזקות
- (א) עושין חשבון לסכום חזקות דמסייעין לבעל ולסכום חזקות דמסייעין לאב
- (ב) ובאותו חשבון נכללין נמי חזקת הגוף של אב וחזקת כאן נמצאו כאן היו אשר עומדת בניגוד לחזקת הגוף של אב
- (4) נמצא
- (א) דאיתנהו ב' חזקות לטובת אב
- (i) דהיינו חזקת הגוף וחזקת אין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו

- (ב) ואיתנהו ב' חזקות לטובת בעל
- (i) דהיינו חזקת כאן נמצאו כאן היו
- (ii) וחזקה דאין אדם מיפייס במומין
- (5) עכשיו
- (א) מטעם שהובא בתוספות ואינה מענייננו
- (ב) באופן זה אשר ב' חזקות של אב עומדות בניגוד לב' חזקות של בעל
- (ג) הני תרי חזקות דבעל קלושות נינהו ולא חשובי אלא כחזקה חדא
- (6) ולכן
- (א) תרי חזקות של אב גוברות על חזקות הבעל דלא חשיבא אלא כחדא
- (ב) ואיצטריך בעל לשלם כתובתה
- (ה) חלק ו' – שאלה
- (i) ומאי שנא דלא משלם בעל לכתובתה כשהביא ראי' דעד שלא נתארסה נולדו בה מומין אלו
- (ו) חלק ז' – תשובה
- (i) היינו טעמא דאז לא איצטריך בעל למיסמך על חזקת כאן נמצאו כאן היו
- (1) דהרי הביא ראי' דעד שלא נתארסה נולדו בה מומין אלו
- (2) ואז
- (א) בדליכא אלא הני תרי חזקות דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו ואין אדם מיפייס במומין
- (ב) מפרכת חזקת אין אדם מיפייס במומין לחזקת אין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו
- (3) ומובן דאינו משלם כתובה
- (7) תוספות ד"ה מי ששנה זו
- (א) קושיות תוספות ותירוצן אינן מענייננו
- (ב) ברם
- (i) נקודה זו נחרץ לענייננו
- (ii) דבסוף מסקי תוספות דר' יהושע נמי אית לי' חזקה דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו
- (8) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) השתא דאמרת דר' יהושע אית לי' חזקה דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו
- (ii) אמור בפשיטות
- (1) דאית לי' נמי חזקה דאין אדם מיפייס במומין
- (2) ודכולה משנה אתיא כר' יהושע דאזיל בתר חזקת ממון בניגוד לחזקת הגוף
- (3) דברישא
- (א) על אב להביא ראי' מחמת חזקת ממון של בעל

(4) ובסיפא

(א) על בעל להביא ראיה דעד שלא נתארסה נולדו מומין אלו

(ב) כדי שלא יצטרך בעל למיסמך על ב' חזקות

(i) דהיינו

1. חזקת ממון לקבוע דעד שלא נתארסה נולדו מומין אלו

2. וחזקת אין אדם מיפייס במומין לקבוע דלא מחל בעל למומין

(ii) אשר הני ב' חזקות עומדות בניגוד לב' חזקות של אב

1. דהיינו חזקת הגוף

2. וחזקת אין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו

(ג) דהרי

(i) אלו איצטריך בעל להני תרי חזקות

(ii) כבר קבענו דלא חשיבי אלא כחזקה חדא נגד ב' חזקות של אב

(iii) ויצטרך בעל לשלם כתובתה

(ב) תירוץ

(i) דלא כדלעיל

(1) דקיימנו בשיטת רבן גמליאל ומדובר היתה כשחזקת הגוף של אב עמדה כנגד חזקת כאן נמצאו כאן היו של בעל

(2) וקבענו דכשנכנסה לרשות בעלה אף במקום חזקת כאן נמצאו כאן היו אכתי נחשב חזקת הגוף בחשבון החזקות

(ג) עכשיו

(i) קיימין בשיטת ר' יהושע

(ii) ומדובר כשעומדת חזקת הגוף נגד חזקת ממון

(ד) ולר' יהושע

(i) כשעומדת חזקת הגוף בניגוד לחזקת ממון

(ii) לא מיחשב חזקת הגוף לכלום במקום חזקת ממון אף היכא דמדובר בכשנכנסה לרשות בעלה

(ה) ולכן

(i) אף אלו

(1) לא הביא בעל שום ראיה

(2) ואיצטריך בעל למיסמך על חזקת ממון וחזקת אין אדם מיפייס במומין

(ii) מ"מ

(1) אב לית ליה אלא חזקת אין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו

(2) ועדיפא תרי חזקות דבעל מחזקה אחת דאב

(3) ולא משלם בעל לכתובה

(ו) ולכן מובן אשר לר' יהושע לא יתכן למימר בסיפא דעל בעל להביא ראי'

תד"ה ספק טמא

בד"ה ספק טמא כו' והשתא מייתי שפיר דאזיל ר"י בתר חזקה דגופא כו' אף על גב דאיכא חזקה דהעמידנו כו' עכ"ל וק"ק דה"ל סברא דר"ג הפוכה מסברת ר"י דלר"ג חזקה דגופא עדיף מחזקת ממון ולא עדיף חזקת הגוף מחזקת הטומאה דמה"ט ספק טמא משום דאזלינן בתר חזקת טומאה לרבנן דר"י כמ"ש התוס' ולר"י אדרבה חזקת ממון עדיף מחזקת הגוף וחזקת טומאה לא עדיפא מחזקת הגוף כדקתני ספק טהור ודוחק הוא לומר דהנהו רבנן דספק טמא לא ס"ל כר"ג דא"כ ה"ל תלתא מחלוקת בדבר ודו"ק:

(1) הקדמה

(א) מחלוקת רבן גמליאל ור' יהושע

(i) רבן גמליאל

(1) חזקת הגוף עדיף מחזקת ממון

(ii) ר' יהושע

(1) חזקת ממון עדיף מחזקת הגוף

ר' גמליאל	ר' יהושע
חזקת הגוף	חזקת ממון
חזקת ממון	חזקת הגוף

(2) ברייתא

(א) אם בהרת קדמה לשער לבן טמא

(ב) אם שער לבן קודם לבהרת טהור

(ג) ספק

(i) לרבנן טמא

(ii) לר' יהושע טהור

(3) גמרא

(א) מוכרח מברייתא דבדליכא חזקת ממון אזל ר' יהושע בתר חזקת הגוף

(4) תוספות

(א) קשיא

(i) באיזו נקודה קא מיפליגי ר' יהושע ורבנן

(ב) תירוץ

(i) מיירי

(1) כשהי' בו נגע אחד מקודם והי' מוחלט ממנו

(2) וקודם שנטהר נולד בו ספק דשער ובהרת

(3) ואחר שנטהר מן הראשון לא נשאר בו אלא ספק זה

(ii) השתא

(1) ר' יהושע

(א) בתר חזקה דגופא אזיל בדליכא חזקת ממון

(ב) אף בניגוד לחזקת טומאה

(2) ורבנן ס"ל כרבן גמליאל

(א) דאית לי'

(ב) דחזקת הגוף עדיפא מחזקת ממון אבל אינה עדיפא מחזקת טומאה

ג) נמצא דשיטות רבן גמליאל ור' יהושע שונות מקצה לקצה כזה

ר' יהושע	רבן גמליאל ורבנן
ממון	טומאה
הגוף	גוף
טומאה	ממון

(5) מהרש"א

(א) שאלה

(i) נימא דרבנן אזלי בחד מן ב' מהלכים בטבלא דלהלן ולא סבירא להו לא כר' יהושע ולא כרבן גמליאל

ר' יהושע	רבן גמליאל	רבן מהלך א'	רבן מהלך ב'
ממון	גוף	טומאה	טומאה
גוף	ממון	גוף	ממון
טומאה	טומאה	ממון	גוף

(ב) תשובה

(i) מהלך זה דחוק

(ii) דא"כ ה"ל תלתא מחלוקת בדבר

דף עו. עד דף עו:

סוגיא דהמחליף פרה בחמור

דף עו עמוד א] בד"ה רישא מנה כו' ועוד דמשמע מההיא דשמואל כו' אלא משום דנולד הספק כו' דמסתמא רב אשי כו' עכ"ל הך טעמא דנולד הספק ברשותו היינו באוקימתא דרבא כמ"ש רש"י והתוס' לקמן וא"כ צ"ל לדבריהם דהכא דרבא ורב אשי לא פליגי לענין דינא ועיין בזה ברא"ש:

בד"ה על בעל החמור כו' אלא טעמא דשמואל דמוקמינן לפרה בחזקת מרא קמא כו' עכ"ל ומייתי שפיר לתנא תונא כלה בבית אביה אבל קשה לפ"ז דא"כ היכי ס"ד למימר דתנא תונא מכלה בבית חמיה דהא אדרבה כיון דהבעל בעי לאתויי ראייה מוכח דלא מוקמינן המעות בחזקת מרא קמא דהיינו הבעל ואפילו במקום דחזקת ממון דהשתא מסייעא לזה וכ"ש הכא דחזקת ממון דהשתא כנגדה ויש ליישב בדוחק דס"ד השתא כיון דיש לאשה שטר שיעבוד לכתובה על בעלה ה"ל איהי חזקת מרא קמא וכן יש לדקדק לפי שני שכתבו התוס' לקמן דטעמא דשמואל דאזלינן בתר מציאתו מאי מייתי מתנא תונא כלה בבית חמיה דלפי מציאתה דהשתא שיש בה מום לא ה"ל לבעל לאתויי ראייה וצ"ע ודו"ק:

בא"ד כי היכי דעכשיו הוא מת כן יש לנו להחזיקו כו' כשעת מציאתן ודוקא גבי מיתת חמור כו' עכ"ל נראה לפרש דבריהם משום דודאי בכ"מ אזלינן בתר חזקה דמעיקרא כדאמרינן בפרק קמא דחולין אלא דוקא בכה"ג דהכא גבי מיתת חמור וגבי מום ומחט אית לן למימר דלא ניזיל בתר חזקה דמעיקרא אלא אדרבה בתר מציאתו דהשתא ור"ג נמי לא מצינו דפליג אהך סברא דניזיל בתר מציאתה דהשתא ואתיא רישא נמי שפיר כוותיה ולזה הוצרכו לומר והך סיפא דכלה בבית חמיה דעל הבעל להביא ראייה ולא אמרינן בה דניזיל בתר מציאתה דהשתא משום דלא אמרינן הכי אף קודם ב' רשויות ובההיא דמשארסתני נאנסתי דסבר ר"ג דאזלינן בתר חזקת הגוף דמעיקרא מיירי נמי בכה"ג בנשאה כבר הבעל ולא מצא לה בתולים כמ"ש התוס' לעיל ולכך לא אמרינן בה דניזיל בתר מציאתה דהשתא אף קודם ב' רשויות ודו"ק:

[דף עו עמוד ב] בא"ד דדוקא הכא שמחזיק עצמו מסופק בפרה ואין לו שום טענה ברורה כו' דאזלינן בתר חזקת מרא קמא כו' עכ"ל ק"ק דאם כן מאי מייתי ותנא תונא מכלה בבית אביה הא התם איירי אף שאביה ובת טוענין ברי כמ"ש התוספות לעיל ואמאי ניזיל ביה בתר מרא קמא וק"ל:

בא"ד ודמי לתקפו כהן דמוציאין מידו כו' עכ"ל כדאמרינן בעלמא לגבי ספק בכור שביד ישראל אם תקפו כהן דמוציאין כו' היינו משום דישראל הוא מרא קמא וק"ל:

בא"ד ולפי זה א"ש פירוש הקונטרס דבסמוך כמו שאפרש עכ"ל אין זה מובן דהיאך א"ש לפי זה פ"ה ובמה יתיישבו כל הקושיות שהקשו התוס' בסמוך לפ"ה ומהרש"ל

הגיה לפי זה לא א"ש פ"ה כו' גם זה אינו מובן לכאורה דמאי קאמרי לפי זה כו' דמה כתבו כאן לסתור מיניה פ"ה דבסמוך ונראה לקיים כל נוסחות התוס' שלנו שכתוב בהן לפי זה א"ש פ"ה כו' ר"ל דלפי זה דטעמא דשמואל דאזיל בתר חזקת מרא קמא ולכך בעל החמור צריך להביא ראיה אף על גב דיש לו חזקת הגוף וחזקת ממון איכא למימר נמי דא"ש מה שפ"ה בסמוך כלה בבית אביה ולקדושין דהיינו כר' יהושע והתוס' דחו פירושו בסמוך מכח כמה קושיות דהשתא איכא למימר נמי דטעמא דר' יהושע לאו מכח חזקת ממון אלא מטעם דיש לבעל חזקת מרא קמא ולכך אביה צריך להביא ראיה ובזה יתיישב כמעט כל הקושיות שהקשו בסמוך לפ"ה וצ"ע ודו"ק:

בד"ה כל הנולד ספק כו' ואפילו הוא מוחזק כו' וצריך לחלק בין ספק כו' עכ"ל עיין בכל דבריהם ברא"ש ובהגהת האשר"י:

בד"ה ותנא תונא כלה כו' אף על פי שמוחזק ה"נ אוקי החמור כו' עכ"ל וכ"ש הוא דבחמור נמי איכא חזקת ממון לבעל החמור ומיהו יש לדקדק מי הכריחם דתנא תונא מסיפא מכלה בבית חמיה ולא מרישא מכלה בבית אביה דאע"פ שיש לה חזקת הגוף ניזיל בתר חזקת ממון ואי לקדושין קאמר אפילו חזקת ממון ליכא לבעל והיינו משום דנולד הספק ברשותיה דאב ה"נ אוקי הפרה בחזקת ממון כיון דנולד הספק ברשות בעל הפרה וכ"ש הוא כיון דיש לבעל החמור נמי חזקת הגוף וכפירוש רש"י דמרישא נמי איכא סייעתא ואפשר לומר לשיטתם דלעיל דבעי למימר דניזיל בתר חזקה דמרא קמא ולכך מרישא לא הוה ליה סייעתא דאימא דלכך בעי האב לאתויי ראיה משום דאית ליה לבעל חזקת מרא קמא אבל מסיפא אייתי שפיר ראיה דאע"ג דאית ליה לבעל חזקה דמרא קמא בעי הוא לאתויי ראיה משום שהספק נולד ברשותו ה"נ אית לן למימר דבעל פרה בעי לאתויי ראיה אף על גב דהוא מרא קמא ודו"ק:

(1) גמרא – מימרא דשמואל

(א) עובדא

(i) המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ברשות בעל הפרה

(1) ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור

(ב) שים לב

(i) בעל החמור אוחו בכרה ונמצא דחזקת ממון מסייע לבעל החמור

(ii) חזקת הגוף של החמור שהי' חי מקודם מסייע לבעל החמור

(iii) הספק נולד ברשות בעל הפרה לאחר משיכת בעל הפרה

(iv) בעל הפרה הוא מרא קמא דפרה

(ג) דין

(i) לרב יהודה אמר שמואל על בעל החמור להביא ראיה

(1) דלית ליה "מי שנולד הספק ברשותו עליו להביא ראיה"

(ii) לרמי בר יחזקאל אמר שמואל על בעל הפרה להביא ראיה

(1) דאית ליה "מי שנולד הספק ברשותו עליו להביא ראיה"

ד) ותנא תונא משנה דכלה

2) משנה דכלה בדף עה.

א) מי שקידש אשה על תנאי שאין בה מומין ונמצאו בה מומין

(i) רישא

(1) עודה בבית אביה דהיינו "כלה בבית אביה"

(2) על האב להביא ראי' שמשנתארסה נולדו מומין אלו

(3) ואי לא הביא ראי' לא משלם בעל לכתובתה

(ii) סיפא

(1) נכנסה לרשות בעל דהיינו "כלה בבית חמי"

(2) על בעל להביא ראי' שעד שלא נתארסה נולדו מומין אלו

(3) ואי לא הביא ראי' משלם לכתובתה

3) משנה יב:

א) עובדא

(i) אשה שאמר משארסתני נאנסתי וכתובתי מאתים

(ii) בעל אומר לא כי אלא עד שלא ארסתיך נאנסת ומקחי מקח טעות

ב) ונמצא אשר חזקת הגוף מסייעת לאשה וחזקת ממון מסייעת לבעל

ג) אז

(i) רבן גמליאל אזיל בתר חזקת הגוף בניגוד לחזקת ממון

(ii) ר' יהושע אזיל בתר חזקת ממון בניגוד לחזקת הגוף

4) גמרא – שיטת ר' אלעזר במשנה דכלה

שיטת ר' אלעזר		
רבן גמליאל	ר' יהושע	
על בעל להביא ראי'	על אב להביא ראי'	עודה בבית אביה (כלה בבית אביה)
על בעל להביא ראי'	על אב להביא ראי'	נכנסה לרשות בעלה (כלה בבית חמי')

א) לר' יהושע

(i) קבענו דאזיל בתר חזקת ממון נגד חזקת הגוף

(ii) ולכן

(1) רישא דמשנה בעודה בבית אביה דעל האב להביא ראי' אתיא כר' יהושע

(2) ולא דוקא היא דבקושטא על האב להביא ראי' אף בסיפא כשנכנסה לרשות בעל

(3) דאף ברשות בעל אזל ר' יהושע בתר חזקת ממון נגד חזקת הגוף

ב) לרבן גמליאל

(i) קבענו דאזיל בתר חזקת הגוף נגד חזקת ממון

(ii) ולכן

- (1) סיפא דמשנה דעל בעל להביא ראי' אתיא כרבן גמליאל
- (2) ולא דוקא היא דבקושטא על בעל להביא ראי' אף ברישא בעודה בבית אביה
- (3) דאף ברשות אב אזל רבן גמליאל בתר חזקת הגוף נגד חזקת ממון

(ג) שים לב

(i) ראשית

- (1) כשנוקטין להלן "ותנא תונא כלה בבית אביה" לשיטת ר' אלעזר
- (א) רצונם לומר ר' יהושע דלדידי' כתיב ברישא דמשנה דעל האב להביא ראי'
- (2) וכשנוקטין להלן "ותנא תונא כלה בבית חמי" לר' אלעזר
- (א) רצונם לומר רבן גמליאל דלדידי' כתיב בסיפא דמשנה דעל בעל להביא ראי'

(ii) ועוד

- (1) דלהלן נבאר שיטת רב נחמן בר יצחק אשר
- (א) הגם דמשנה לכאורה לא דנה אלא באלו איצטריך בעל לשלם כתובתה
- (ב) מכל מקום משנה אית לה
- (i) דכל היכא דבעל אינו משלם כתובתה
- (ii) מצי בעל לגבות כסף קידושין שלו שנתן מכבר לאב

(5) גמרא – שיטת רבא במשנה דכלה

רבן גמליאל אליבא דרבא	
עודה בבית אביה	על האב להביא ראי'
נכנסה לרשות בעלה	על בעל להביא ראי'

- (א) דהיינו דמשנה כולה אתיא כחד תנא דהיינו רבן גמליאל
- (ב) ונבאר להלן טעמא דאית לי' דעל אב להביא ראי' בעודה בבית אביה
- (ג) שים לב
- (i) דבדומה לשיטת רב נחמן בר יצחק לר' אלעזר
- (ii) יכול להיות אשר רבן גמליאל אית לי' דכל היכא דבעל אינו משלם כתובתה מצי נמי לגבות לכסף קידושין

(6) לשיטת רמי בר יחזקאל אמר שמואל

- (א) דלית לי' מי שנולד הספק ברשותו עליו להביא ראי'
- (ב) באמרו תנא תונא משנה דכלה
- (i) כיוון שמואל לר' יהושע דהוא "תנא דכלה בית אביה"
- (1) דס"ל דבכלה בבית חמי' נמי על האב להביא ראי'
- (2) ודלית לי' בכלה בבית חמי' דעל בעל להביא ראי' מחמת דספק ברשותו נולד
- (ii) ומזה מוכח
- (1) דעל בעל החמור להביא ראי'
- (2) אע"ג דספק ברשות בעל הפרה נולד

- (iii) קושיית תוספות ד"ה המחליף כמבואר במהרש"א ד"ה על בעל החמור
- (1) לגבי כלה בבית חמי' מובן דעל האב להביא ראי' אליבא דר' יהושע
- (א) דהרי לא איכפת לו ברשות מי שנולד הספק
- (ב) ולהכי אזלינן בתר חזקת ממון של בעל
- (2) ברם לגבי חמור שמת
- (א) אין הכי נמי אשר רב יהודה אמר שמואל אית לי' דלא איכפת לן אשר ספק ברשות בעל הפרה נולד
- (ב) אבל אכתי קשה למה לא זוכה בעל החמור בחזקת ממון שלו
- (iv) תירוץ של שיטה א' דתוספות
- (1) חזקת מרה קמא עדיפא בנידון דידן מחזקת ממון
- (2) וחזקת מרה קמא מסייעת לבעל הפרה כנגד חזקת ממון של בעל החמור
- (v) תירוץ של שיטה ב' דתוספות
- (1) חזקת שעת מציאתן עדיפא מן חזקת ממון באופנים מסויימים
- (2) ומכוח חזקה זו נוקטין אשר מצב דהשתא כבר הי' מקודם
- (א) ולכן חמור שמת לפנינו נוקטין דכבר מת מקודם
- (ב) ואשה שיש בה מומין עכשיו נוקטין דכבר היו לה מומין מקודם
- (3) נמצא אשר חזקת שעת מציאתן מסייעת לבעל הפרה כנגד חזקת ממון של בעל החמור
- (ג) קשיא
- (i) מן ר' יהושע אליבא דר' אלעזר לית הוכחה לרב יהודה אמר שמואל
- (1) דיכול להיות
- (א) דמי שנולד הספק ברשותו עליו להביא ראי' כל עוד שאין לו חזקת ממון
- (ב) ודיקא משום דבעל יש לו חזקת ממון קאמר ר' יהושע דעל אב להביא ראי' אף בכלה בבית חמי' אשר הספק נולד ברשות בעל
- (ג) משא"כ בעל הפרה דאין לו חזקת ממון אכן עליו להביא ראי' מחמת דברשותו נולד הספק
- (ד) המשך גמרא
- (i) צודק אשר ותנא תונא משנה דכלה לא יתכן דמשמעו ר' יהושע
- (ii) אלא כיוונו לרבן גמליאל דהוא "תנא דכלה בית חמי'"
- (1) דס"ל דעל בעל להביא ראי' אף בכלה בבית אביה
- (2) אף על גב דברשות בעל נולד הספק
- (iii) ומזה מוכח
- (1) דעל בעל החמור להביא ראי'
- (2) אע"ג דספק ברשות בעל הפרה נולד

- (iv) קושיית תוספות ד"ה על בעל החמור כמבואר במהרש"א
- (1) לגבי כלה בבית אביה מובן דעל האב להביא רא' אליבא דרבן גמליאל
 - (א) דהרי לא איכפת לן ברשות מי שנולד הספק
 - (ב) ולהכי אזלינן בתר חזקת הגוף של אב
 - (2) ברם לגבי חמור שמת
 - (א) אין הכי נמי אשר רב יהודה אמר שמואל אית לי' דלא איכפת לן ברשות מי שנולד הספק
 - (ב) אבל אכתי קשה למה לא זוכה בעל החמור בחזקת ממון וחזקת הגוף שלו
- (v) תירוץ של שיטה א' דתוספות
- (1) חזקת מרה קמא עדיפא מחזקת ממון בנידון דידן ועדיפא גם כן מחזקת הגוף
 - (2) וחזקת מרה קמא מסייעת לבעל הפרה כנגד חזקת ממון וחזקת הגוף של בעל החמור
 - (3) קושיית מהרש"א
 - (א) אם כן
 - (i) בעודה בבית אביה אמאי ס"ל רבן גמליאל דעל בעל להביא רא'
 - (ii) הרי בעל מרה קמא הוא
 - (ב) אלא על כרחך דלא אזלינן בתר חזקת מרה קמא
 - (ג) וחוזרת קושיא דידן לדוכתה:
 - (i) אמאי לא מסייעי לי' לבעל החמור חזקת הגוף וחזקת ממון שלו
 - (4) תירוץ בדוחק
 - (א) נוקטין עכשיו אשר אשה מיחשבי מרה קמא מחמת דיש לה שטר כתובה
 - (ב) אבל תירוץ זו דוחק דבדוכתי אחרוני בדיבור זה מבואר אשר תוספות סבירא להו דבעל הריהו מרה קמא
- (vi) תירוץ של שיטה ב' של תוספות
- (1) חזקת שעת מציאתן עדיפא מן חזקת ממון וחזקת הגוף
 - (2) וחזקת שעת מציאתן מסייעת לבעל הפרה כנגד חזקת ממון וחזקת הגוף של בעל החמור
- (vii) קושיית מהרש"א
- (1) הרי
 - (א) אלו הוי אזיל רבן גמליאל בתר חזקת שעת מציאתן
 - (ב) מכוח חזקה זו הוי אמרינן אשר על אב להביא רא' בין בעודה בבית אביה בין בנכנסה לרשות בעלה
 - (ג) דהרי חזקה זו מוכחת דעד שלא נתארסה נולדו בה מומין הללו
 - (2) ומתוך דרבן גמליאל אית לי' דעל הבעל להביא רא'
 - (א) מוכרח דלא אזיל בתר שעת מציאתה

(ב) וחזרה קושיא לדוכתה: למה סבירא לן דעל בעל החמור להביא ראי' הגם דאית לי' חזקת הגוף וחזקת ממון

(7) תוספות

(א) שאלה

(i) האם יכול להיות שיטה

(1) אשר רבן גמליאל בעודה בבית אביה אכן סבירא לי' דעל אב להביא ראי' מכוח חזקת שעת מציאתה

(2) ואף על פי כן יסבור דכשנכנסה לרשות בעל על בעל להביא ראי' מכוח חזקת הגוף של אב

(ב) תשובה

(i) כן

(ii) דמצינו למימר דהיינו טעמא דכשנכנסה לרשות בעלה לא אזלינן בתר שעת מציאתה

(iii) דמכוח חזקת שעת מציאתה נוקטין דמצב של היום כבר הי' לפנים ברשות שקודמת לרשות של היום

(1) כגון

(א) היכא דיש לה מומין כשהיא כלה בבית אביה

(ב) אי אזלית בתר שעת מציאתה מצית למינקט דהיתה לה מומין אף מקודם שנתארסה

(ג) ולכן על אב להביא ראי'

(iv) אבל מכוח חזקה זו לא נוקטין דמצב של היום כבר הי' לפנים בתרי רשויות שקודמות לרשות של היום

(1) כגון

(א) היכא דנכנסה לרשות בעל ויש לה מומין עכשיו כשהיא נשואה

(ב) אף אי אזלית בתר מציאתה לא מצית למינקט דהיתה לה מומין אף מקודם שנתארסה

(ג) ולכן על בעל להביא ראי'

(ג) קשיא

(i) היאך תפרש לרבן גמליאל אשר נאמנת אשה למימר משארסתני נאנסתי

(ii) הרי בעולה היא לפנינו ומכוח בתר מציאתה אמאי לא נוקטין דנאנסה מקודם שנתארסה

(ד) תירוץ

(i) מדובר באשה שהיא נשואה עכשיו

(ii) ולכן לית למינקט שהיתה בעולה אף לפני ב' רשויות

(8) המשך גמרא

(א) קשיא

(i) מן רבן גמליאל אליבא דר' אלעזר לית הוכחה לרב יהודה אמר שמואל

(1) דיכול להיות

(א) דמי שנולד הספק ברשותו עליו להביא ראי' כל עוד שאין לו חזקת הגוף

(ב) ודיקא משום דאב יש לו חזקת הגוף קאמר רבן גמליאל דעל בעל להביא ראי' אף בכלה בבית אביה אשר הספק נולד ברשות אב

(ג) משא"כ בעל הפרה דאין לו חזקת הגוף אכן עליו להביא ראי' מחמת דברשותו נולד הספק

(9) תירוץ דרב נחמן בר יצחק כמבואר ברש"י

(א) לעולם רב יהודה אמר שמואל מביא הוכחה שלו מן ר' יהושע אליבא דר' אלעזר
(ב) הקדמה א'

(i) ניהדר להוכחה אשר נסינו להביא מר' יהושע אליבא דר' אלעזר כזה

(1) כיוון דר' יהושע דהוא "תנא דכלה בית אביה"

(א) ס"ל דבכלה בבית חמי' נמי על האב להביא ראי'

(ב) ודלית לי' בכלה בבית חמי' דעל בעל להביא ראי' מחמת דספק ברשותו נולד

(2) מוכח

(א) דעל בעל החמור להביא ראי'

(ב) אע"ג דספק ברשות בעל הפרה נולד

(ג) הקדמה ב'

(i) וניהדר נמי לפרכא דגמרא

(1) מן ר' יהושע אליבא דר' אלעזר לית הוכחה לרב יהודה אמר שמואל

(א) דיכול להיות

(i) דמי שנולד הספק ברשותו עליו להביא ראי' כל עוד שאין לו חזקת ממון

(ii) ודיקא משום דבעל יש לו חזקת ממון קאמר ר' יהושע דעל אב להביא ראי' אף בכלה בבית חמי' אשר הספק נולד ברשות בעל

(iii) משא"כ בעל הפרה דאין לו חזקת ממון אכן עליו להביא ראי' מחמת דברשותו נולד הספק

(ד) חידוש דרב נחמן בר יצחק

(i) ר' יהושע באומרו אשר על האב להביא ראי' בכלה בבית חמי' כספק נולד ברשות בעל

(ii) רצונו לומר

(1) דאף על גב דספק ברשות בעל נולד ובכסף קידושין אין לבעל חזקת ממון

(2) מ"מ על אב להביא ראי'

(iii) ומזה מוכח בחמור שמת

(1) אשר ברשות בעל הפרה נולד הספק ואין לבעל הפרה חזקת ממון

(2) מכל מקום על בעל החמור להביא ראי'

(ה) שים לב

(i) דכבר קבענו לתד"ה המחליף ב' שיטות לנמק טעמא דבעל החמור אינו זוכה מכוח חזקת ממון שלו

- (ii) ואשר חד מן הני שיטות ס"ל דחזקת מרה קמא דבעל הפרה מפרכת לחזקת ממון של בעל החמור מחמת דבעל החמור אינו טוען טענת ברי
- (10) תוספות ד"ה על בעל החמור וד"ה כלה בבית אביה
- (א) קשיא לשיטת רש"י לתירוץ דרב נחמן בר יצחק
- (i) מנלי' לרש"י בפירושו לתירוץ דרב נחמן בר יצחק
- (ii) אשר ר' יהושע ס"ל דעל האב להביא רא' אף להחזיק בקידושין
- (1) אשר אב יש בו חזקת ממון
- (2) ומכל שכן בנידון דידן אשר חזקת הגוף מסייעי לחזקת ממון
- (ב) ומקשין עוד קושיות שונות על שיטת רש"י
- (11) מהרש"א בא"ד דדוקא הכא ובא"ד ולפי זה
- (א) הקדמה
- (i) בסוף ד"ה על החמור כשמציעין תוספות לשיטה אשר חזקת מרה קמא עדיפא מחזקת ממון היכא דמוחזק אינו טוען טענת ברי
- (ii) מוסיפין תוספות לגרסת מהרש"א אשר לפי זה "אתא שפיר פירוש הקונטרס"
- (ב) תירוץ
- (i) רצונם לומר
- (1) דבזה מתורץ הא דעל האב להביא רא' אף להחזיק כסף קידושין
- (ii) היינו משום דבעל מרה קמא הוא בכסף קידושין
- (iii) עיין עוד בספר בית יעקב לביאור אשר בתירוץ זו מתיישבים אף שאר קושיות תוספות
- (ג) קשיא
- (i) תוספות ד"ה רישא בעמוד א' קובעים אשר אומרים "על אב להביא רא'" אפילו היכא דאב טוען טענת ברי
- (12) לשיטת רמי בר יחזקאל אמר שמואל
- (א) תנא תונא משנה דכלה כוונתו לרבן גמליאל אליבא דרבא אשר
- (i) ברישא בכלה בבית אביה ס"ל דעל האב להביא רא'
- (ii) ובסיפא בכלה בבית חמי' ס"ל דעל בעל להביא רא'
- (iii) ובין מרישא בין מסיפא מוכח דמי שנולד הספק ברשותו עליו להביא רא'
- (ב) והי לך הוכחה מרישא דמשנה לשיטת רש"י
- (i) ברישא מוכרח דמשום דנולד ספק ברשות אב על האב להביא רא'
- (1) לגבות כתובתה
- (2) ולא מסייע לי' חזקת הגוף
- (ii) ואי אמרת דברישא אף על האב להביא רא' להחזיק בכסף קידושין שלו
- (1) מוכרח נמי

- (א) דמשום דנולד ספק ברשות אב על האב להביא רא'י אף שלא יוכל בעל לגבות לקידושין
- (ב) ולא מסייע לי' לא חזקת הגוף ולא חזקת ממון שלו בכסף קידושין
- (iii) ולכן בחמור שמת
- (1) אשר קבענו דספק ברשות בעל הפרה נולד ובעל הפרה לית לי' לא חזקת הגוף ולא חזקת ממון
- (2) מכל שכן אשר עליו להביא רא'י
- (ג) והי לך הוכחה מסיפא דמשנה
- (i) בסיפא כשנולד הספק ברשות בעל על בעל להביא רא'י ולא מסייע לי' חזקת ממון בכתובה
- (ii) ולכן בחמור שמת
- (1) אשר ספק ברשות בעל הפרה נולד ובעל הפרה לית לי' חזקת ממון
- (2) מכל שכן אשר עליו להביא רא'י
- (ד) תוספות ד"ה ותנא תונא קא מיפליגי על רש"י וס"ל דדיקא סיפא דמשנה מוכחת כשיטת רמי בר יחזקאל
- (ה) מהרש"א ד"ה ותנא תונא
- (i) היינו טעמא דתוספות לא מייתי סייעתא אלא מסיפא
- (ii) משום דברישא יכול להיות
- (1) דהיינו טעמא דעל אב להביא רא'י
- (א) לאו משום דנולד הספק ברשותו
- (ב) אלא משום דבעל יש לו דין מרה קמא בין בכתובה בין בקידושין
- (ג) וחזקה זו עדיפא מן חזקת הגוף וחזקת ממון
- (2) ויכול להיות בחמור שמת דעל בעל החמור להביא רא'י מחמת דבעל הפרה הוה מרה קמא
- (iii) משא"כ בסיפא
- (1) מובן אשר אב אינו מרה קמא של כתובה או של קידושין
- (2) ומוכרח דעל בעל להביא רא'י מחמת דספק ברשותו נולד
- (3) ולכן מובן דבחמור שמת על בעל הפרה להביא רא'י

דף עז.

תד"ה ליתני נשא אשה ובא"ד יוציא

[דף עז עמוד א] בד"ה ליתני נשא אשה ושהה כו' וא"ת דתקשי ליה ברייתא כו' עכ"ל טפי ה"ל לאקשויי הכי לעיל אמ"ד דאין כופין ויש ליישב וק"ל:

בא"ד יוציא לא משמע לשון כפייה אלא בדבר שמתנהג עמה שלא כדין כו' עכ"ל כדמוכח בשמעתין דהוא אומר איני זן דיוציא הוא לשון כופין מדפריך עליה עד שכופין אותו להוציא יכפוהו לזון והיינו שמתנהג עמה שלא כדין ועיין בזה בתוס' בריש פרקין וק"ל:

(1) משנה

(א) ואלו שכופין אותו להוציא

(i) מוכה שחין ובעל פוליוס וכו'

(2) גמרא

(א) רב יהודה אמר שמואל

(i) נשא אשה ושהה עמה י' שנים ולא ילדה אין כופין אותו להוציא

(ב) רב תחליפי בן אבימי אמר שמואל

(i) נשא אשה ושהה עמה י' שנים ולא ילדה כופין אותו להוציא

(ג) קשיא לרב תחליפי בר אבימי אמר שמואל

(i) וליתני נשא אשה וכו' בהדי אותן שכופין אותו להוציא

(3) תוספות

(א) קשיא

(i) הרי איתא ברייתא דיוציא ויתן כתובה

(ii) הרי דסבירא לי' בהדיא כרב תחליפי בר אבימי אמר שמואל

(iii) ואמאי מקשי בגמרא לשיטתו

(4) מהרש"א ד"ה ליתני

(א) קשיא

(i) ביותר הוי להו להקשות מהאי ברייתא דסותרת לרב יהודה אמר שמואל

(5) המשך תוספות

(א) תירוץ

(i) בברייתא דכתיב "יוציא" אין משמעו כפיי'

(ii) דלשון "יוציא" לא משמע כפיי' אלא בדבר שמתנהג עם האשה שלא כדין

(6) מהרש"א בא"ד יוציא

- (א) תירוץ תוספות מתאימה למה שמביאין בגמרא למי שאמר איני זן ואיני מפרנס דיוציא
- (ב) ומשקלא וטריא דגמרא מוכח דמשמעו דכופין
- (ג) והיינו טעמא דמתנהג עמה שלא כדין

הדרן עלך המדיר